

Nas tednik

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

10. leto - številka 35

V Celovcu, dne 28. avgusta 1958

Cena 1.50 šilinga

Pliberški sejem

31. avg. in 1. sept. 1958

Za dobro voljo bo skrbel

KRANJSKI KVINTET

pri Brezniku na sejmu!

Dragi slovenski koroški vojaki!

Dovolite, da se kot koroški Nemec obračam na Vas, ki ste bistven del naše domovine. Imel sem priložnost videti Vas med drugo svetovno vojno v izseljenstvu, bil sem z Vami v zaporu in na fronti. Delim z Vami usodo Koroške in spoznal sem Vas in Vašo ljubezen do naše skupne domovine.

Občudujem Vas, da ne zgubite zaupanja v pravico, da ne zgubite upanja, da boste med nemškimi sodelanci našli razumevanje, da boste našli razumevanje pri zvezni vladi na Dunaju.

Sedel sem ure in ure nad številkami ljudskih štetij zadnjih desetletij in strah me je obšel. Kam so neki izginili koroški Slovenci pri tem „uzornem“ ravnanju z manjšinami v monarhiji, v prvi republiki in tudi v drugi republiki? Se prav posebno sem se zanimal za število rojstev in smrti na Koroškem in posebej še na južnem Koroškem in pri tem ugotovil, da bi moralo število Slovencev rasti, da bi morala pri objektivno ugotovljenih številkah rojstev Koroška šteti 80.000 Slovencev.

Vsa gonja, ki izvira iz strankarskopoličnih in tudi nemškonacionalnih vidikov, Vas obremenjuje ali hoče obremeniti z iredentno in sumničnim oz. nezanesljivostjo v državopolitičnem pogledu. Mi trezni Nemci pa moramo ugotoviti, da Slovenci niste rušili državnih meja ne na jugu in ne na severu naše Austrije, da ste bili lojalni državljani in ste državne meje spoštovali, kadar jih je država imela. Meje so rušili tako na severu kakor na jugu gotovi naši nemški rojaki, katerim Austrija ni bila nikdar domovina in jo tudi danes le s pritajenim glasom priznavajo za svojo državo. Tudi trkašnje na „domovini zvesta prsa“ ne more spremeniti dejstev, ki smo jih pred dvajsetimi leti vsi doživeli.

Slovenci, Vi vsi, imate toliko kulturne sile. Slišal sem Vašo pesem v celovškem gledališču, gledal sem Vaše igralce pri Miklovi Zali v št. Jakobu 17. avgusta, videl sem proslavo 50-letnice gospodinske šole v št. Jakobu letos spomladi. Na žalost nisem jezikovno v stanu popolnoma slediti govoru in igri, pač pa se od leta 1944 učim Vašega jezika in Vaša pesem in beseda tudi mene zajameta, ker prihajata iz globine vse Vaše duše.

Mi vsi Austrijci imamo v ustavi zagotovljene pravice, Vi Slovenci pa imate poleg tega še v členu 7 državne pogodbe z dne 15. maja 1955 zagotovljene posebne pravice. Naša Austrija se je s podpisom svojih najvišjih državnih predstavnikov obvezala, da bo izvajala prevzete dolžnosti. Naš austrijski parlament je te podpise odobril soglasno in tako tudi prevzel dolžnost, da bo kot najvišji čuvár pravic posameznih državljanov in tudi slovenske manjšine na Koroškem skrbel za izvajanje zakonov.

Jasno pa je tudi nam, Vašim nemškim sorojakom na Koroškem, da boste morali Vi vsi založiti vse svoje sile, da izsilite uresničenje člena 7 državne pogodbe. Enako je jasno, da bo moralo predvsem slovensko izobraženstvo zastaviti ves svoj vpliv, ker je ravno dolžnost tega izobraženstva, da svojemu narodu pribori enakopravnost v deželi. Saj imate vrsto dobrih učiteljev, številno požrtvovalnih duhovnikov, zaslužnih in sposobnih zdravnikov, živinozdravnikov ter profesorjev. Vsi ti imajo sveto dolžnost, da o njihovi še sveteljši pravici sploh ne govorim, da zastavijo vse svoje sile za svoj narod. Dobro poznam kroge slovenskih izobražencev in vem, da njim ni košček kruha vse, oni živijo s svojim ljudstvom, ker so prišli iz tega ljudstva. Njihova dolžnost je, da kot slovenska skupnost združijo vse sile, da pa tudi v političnih strankah, v katerih so po nujnosti razmer vključeni, zastavijo ves svoj ugled, da pridemo na Ko-

UNO je uspela rešiti mir na Bližnjem vzhodu

Ob koncu preteklega tedna je uspelo plenarni skupščini Organizacije združenih narodov mirnim potom rešiti vprašanje, ki bi lahko povzročilo novo vojno. Plenarna skupščina je z 80 glasovi sprejela resolucijo desetih arabskih držav za mirno rešitev zapleta na Bližnjem vzhodu. Proti resoluciji ni glasoval nihče. Izredna plenarna seja OZN, ki so jo sklicali, da rešijo mir, je bila po sedmih dneh z uspehom zaključena.

V diplomatskih krogih zapadnih držav so z zadoščenjem sprejeli zadnji razvoj pri seji OZN na znanje, ker je resolucija, ki jo je plenarna skupščina sprejela soglasno, precej slična resoluciji zapadnih držav in ne vsebuje nobenih osti proti zapadnim državam, kot bi to želela sovjetska vlada.

V sovjetskih krogih sicer tudi izražajo zadoščenje, a ne dovolj prepričljivo, da bi mogli zakriti svoje razočaranje, ker jim ni uspelo še bolj razdvojiti zapadnih in arabskih držav. Sovjetski zunanji minister Gromiko je izrazil svoje razočaranje, ker v resoluciji arabskih držav ni govora o „takojšnjem umiku anglo-ameriških čet iz Libanona in Jordanije.“

Pri teh pogajanjih se je izkristaliziralo politično zelo pomembno dejstvo: drugi člani OZN so priznali arabske države za skupnost in za samostojno odločujočo silo na svetu. Lahko bi to dejstvo označili za znak popolne spremembe azijske politike, ki je končno odstopila od vojaških utrd in groženj in stopila na pot tekmovanja na gospodarskem področju in pomaga arabskim državam pri njihovem gospodarskem razvoju. Zapad bo sedaj seveda moral tekmovati

v tem z Rusijo, toda bil je zadnji čas, da je prišel do tega spoznanja, kajti ni manjkalo več dosti in zanj bi bila Azija izgubljena, če bi se togo držal dosedanje politike.

Rešitev vprašanja Bližnjega vzhoda je sedaj v rokah glavnega tajnika OZN, ki bo moral na podlagi soglasnega sklepa praktično izdelati vse nadaljnje ukrepe in izvesti vsa za to potrebna pogajanja. Njegova naloga je „olajšati“ umik ameriških čet iz Libanona in britanskih čet iz Jordanije. Arabske države pa se obvezujejo, da bodo v skladu s Listino združenih narodov respektirale vladne sisteme druge in se ne bodo vmešavale v tuje notranje zadeve s takozvanimi „indirektnimi napadi“. Glavni tajnik OZN bo moral razpravljati z arabskimi državami o arabski upravi za gospodarski razvoj teh držav pod okriljem Organizacije združenih narodov, ki ga bodo morale podpreti vse države članice. Glavni tajnik ima torej izredno težko nalogo in ves svet z zaupanjem pričakuje, da bo tej nalogi kos.

OZN je dokazala, kako nujno potrebna je taka organizacija za reševanje kočljivih svetovnih vprašanj.

Ob dvajsetletnici smrti župnika POLJANCA

Dne 25. avgusta je minilo 20 let, odkar je bil v večnost poklican župnik in poslanec Vinko Poljanec.

V Škocijanu je pastiroval in kmetoval skoraj 30 let. Bil je glasnik koroških Slovencev na političnih zborovanjih, na prosvetnih prireditvah, bil je njihov gospodarski učitelj in zastopnik v koroškem deželnem zboru od 1921 do 1927.

Orjak po postavi, duhovit in razumen se ni strašil nobene telesne in duševne žrtve, on je prerajal skoraj vse kraje južnega dela dežele, prav gotovo ni bilo nobenega slovenskega kmeta, ki ne bi poznal svojega poslanca in priljubljenega govornika na zborovanjih.

Njega, prvobornika za pravice koroških Slovencev, je zadela tudi palica nemškega okupatorja naprej. Že takoj prve dni ob zasedbi Avstrije po nemških četah marca 1938 je romal Vinko Poljanec v celovške zapore. Iz teh zaporov se je po treh mesecih vrnil zlomljen na duhu in telesu, legel doma v Škocijanu na bolniško posteljo, ka-

roškem do tega, kar mi vsi trezni Nemci hočemo in kar hočete Vi Slovenci: enakovrednost obeh narodov v skupni domovini Austriji.

Ne dajte se pri svojih prizadevanjih za uresničitev člena 7 državne pogodbe motiti po neki zmesi vindischarjev, katere noben trezen Nemec ne vzame resno in jo tudi nemški nacionalci cenijo le v toliko, v kolikor služi nemško nacionalnim interesom. Mi, Vaši nemški rojaki na Koroškem, poznamo v deželi le Nemce in Slovence, vsi pa hočemo v miru in slogi živeti v deželi.

Kakor se mi Nemci trudimo v svojem krogu, da bi razširili razumevanje za to

tero je mrtev zapustil 25. avgusta, ko so ga položili na mrtvaški oder.

Spominjam se še, ko je iz zopora prišel direktno v pisarno naše prosvetne centrale v Mohorjevi hiši, kjer smo se ravno posvetovali, kake poti bi se poskusili, da bi ga dobili iz zopora. Ustrašili smo se ga, smrt mu je bila zapisana na čelu. Tako je legel naš neustrašeni Vinko Poljanec kot prva žrtev nacionalsocialističnega nasilja, da se ob škocijanski cerkvi spočije od vseh naporov.

Koroški Slovenci pa so se dobro zavedali, da je napačil zanje težak čas preizkušnje. Nad 3000 pogrebcev je sledilo Poljančevi krsti in obsulo njegov grob s solzami in cvetjem. Solz sovražnik ni mogel sežgati, sežgal pa je prvo noč po pogrebu z bencinom polito vence na Poljančevem grobu.

Vinko Poljanec je bil naš vodnik v življenju, on je bil naš vzor in trpljenje, njegova oporoka pa nam je sveta in mi imamo dolžnost, da jo izpolnimo.

važno koroško nalogo, tako imate tudi Vi Slovenci in predvsem slovenski izobraženci dolžnost, da složno založite vse svoje moči za pravice svojega naroda. Teh pravic Vam noben resen koroški in avstrijski Nemec ne odreka. Na nas vseh je velika odgovornost, da v naši deželi, katero vsi enako ljubimo, ustvarimo košček nove Evrope.

B. P.

(Opomba uredništva: Članek smo sprejeli od koroškega rodoljuba nemške narodnosti. Članek nazorno prikazuje zaskrbljenost nemškega rojaka za našo ožjo domovino, da smo upravičeno ponatisnili slovenski prevod članka brez vsake spremembe. Na članek bomo v prihodnji številki odgovorili.)

O B J A V A

državne realne gimnazije za Slovence

Ponavljalni izpiti so 8. septembra. Začetek ob osmi uri.

Sprejemni izpiti za vse 4 razrede so 9. septembra. Začetek ob osmi uri.

Vpisovanje je 10. septembra v času od 14. do 16. ure. Javiti se morajo osebno vsi učenci in prinesiti zadnje spričevalo.

Prijave za sprejemne izpite so možne pisмено na naslov: Klagenfurt, Lerchenfeldgasse 22 ali ustno v šolski pisarni. Prijavi je treba dodati rojstni list, dokument o avstrijskem državljanstvu ter zadnje spričevalo.

Uradne ure so od 1. do 6. septembra vsak dan v času od 8. do 12.

Ravnateljstvo

- K R A T K E V E S T I -

ZDA IMAJO PISARNO ZA AFRISKE ZADEVE. — Ameriško zunanje ministrstvo je ustanovilo novo pisarno, ki bo imela nalogo vzdrževati odnose med Združenimi državami Amerike in področjem v Afriki, ki šteje 200 milijonov duš. Nova pisarna je bila potrebna, ker postaja Afrika vedno bolj pomembna. Od 1. januarja 1956 so nastale v Afriki štiri nove neodvisne države.

ZDA BI PRENEHALE S POIZKUSI Z ATOMSKIMI BOMBAMI, če bi bila Sovjetska zveza pripravljena pogajati se o tozadevni mednarodni pogodbi in če bi se Sovjetska zveza držala svojega sklepa, da ne bo več delala poizkusov z atomskimi bombami. Tozadevna pogajanja naj bi se pričela 31. oktobra. Tudi Britanija je podobnega mnenja. Francija pa si noče z nobeno izjavo vezati rok.

2,7 MILIJARD PRIMANJKLJAJA predvideva avstrijsko finančno ministrstvo v letošnjem letu zaradi izostanka predvidenih davčnih in drugih dohodkov. Za kritje tega primanjkljaja predvidevajo obširne finančne operacije z domačimi in inozemskimi posojili.

MARŠAL TITO ODKLANJA TOGI SOVJETSKI DOGMATIZEM in se priznava k pozitivnemu revizionizmu iz spoznanja, da prinaša čas vedno kaj novega, čemur se je treba prilagoditi v korist razvoju države.

SVETOVNI MIR V AZIJI OGROŽA KITAJSKA LJUDSKA REPUBLIKA, izjavlja ameriška vlada, ker ponovno poizkuša zasesti pred Formozo ležeči otok Quemoy. Dulles je Kitajce opozoril, naj ne pozabijo, da so ZDA po pogodbi dolžne pomagati Čangkajsku v slučaju napada. Vrhovni poveljnik 7. ameriške flotile, vice-admiral Beakly, je napovedal skupne manevre ameriške in Čangkajskove mornarice v vodovju južno od Formoze v prvem tednu meseca septembra.

SOVJETSKA ZVEZA SE PROTIVI dobavit Jugoslaviji 200 ton pšenice, kar bi na podlagi sklenjene trgovinske pogodbe morala storiti. Iz Moskve pa istočasno poročajo, da pričakujejo letos v Sovjetski zvezi izredno obilno žetev.

Spor med Beogradom in Moskvo se je sedaj prevlekel na gospodarsko poprišče. Sovjetska zveza noče več izpolnjevati svojih obveznosti. Da bo Jugoslaviji podelila večja posojila za graditev nekaterih velikih tovarnih in ji dobavljala v zameno tudi razno blago, je podpisala, a sedaj tega ne drži, ker se Jugoslavija noče popolnoma podrediti sovjetskimi dogmam.

KRALJ SAUDSKE ARABIJE, Ibn Saud, je izjavil, da je cilj njegove politike zedinjenje vseh Arabcev in osvoboditev vseh neodvisnih arabskih držav izpod tujega varstva.

Politični teden

Po svetu . . .

Organizaciji združenih narodov se je torej po osmih dneh posrečilo odstraniti nevarni sod s smodnikom na Bližnjem vzhodu s tem, da je rešila kočljivo vprašanje Libanona in Jordanije v zadovoljstvo vseh prizadetih. Arabske države so vkljub vsem nasprotstvom med seboj skupno nastopile in zmagale. Izgleda, da bodo odslej naprej na vljudnejši način reševale spore med seboj.

Organizacija združenih narodov pa je takoj po tej uspešni seji imela spet skrb za vprašanje sprejema komunistične Kitajske v svojo sredo. Spet je odločila, da ostane delegat nacionalne Kitajske še naprej zastopnik Kitajcev pri Združenih narodih, ker ne gre, da bi nagradili komunistično Kitajsko za njene prejšnje grehe na Koreji s tem, da ji sedaj meni nič, tebi nič odpustijo in jo sprejmejo medse. Komunistična Kitajska velja še vedno za napadalko. Zadnje vesti to tudi potrjujejo: na otok Quemoy spet pada železni dež s kitajske celine. Izgleda, kot bi se valil sod smodnika z Bližnjega vzhoda na Daljni vzhod.

V naši bližini pa tudi ni vse tako mirno, da bi mogli reči: pogledajte Evropo in pomirite se! London in Rejkjavik se prepirata zaradi ribarjenja okoli Islandije. Islandija je celo odločena izstopiti iz Severnoatl. obrambne organiz., če Angleži ne bodo upoštevali meja pri ribolovu. Če pa bi Angleži pristali na mejo, ki bi segala 12 milj okoli Islandije, pa bi Islanci že bili kar pripravljeni na gotove koncesije. Zakaj pa pravzaprav gre? Islandija je sklenila, da bo od 1. septembra dalje razširila mejo na morju od 4 na 12 milj, da zagotovi na ta način gospodarske interese dežele in zavaruje življenjsko potrebne ribe za sebe. Angležem pa to ne gre v račun. V okviru Severnoatlantske obrambne organizacije se sedaj trudijo spraviti oba petelina.

V zadnjih mesecih so se niti ciprškega spora močno zamotale. Na otoku Cipru je spet pričela teči kri. London gleda na ciprsko vprašanje s strateškega, Atene z narodnostnega, Ankara pa s prestižnega stališča, kar je krivo, da ne pridejo na skupni imenovalec. Ciprčani grškega pokolenja odklanjajo vsak kompromis in zahtevajo samostojnost. 450.000 Grkov je odločenih z vsemi sredstvi nastopiti proti uresničitvi angleško-turškega sporazuma glede upravne in kantonalne razdelitve otoka. Knezoškofof Makarios stoji še vedno na stališču, da je mogoče rešiti vprašanje Cipra le z direktnimi pogajanjmi med britansko vlado in prebivalci Cipra. Makarios bo v kratkem sam odpotoval v New York, da raznim delegacijam pri Organizaciji združenih narodov, ki se bo morala letos baviti s tem vprašanjem, razloži smisel in namen boja Grkov na Cipru za samostojnost. Medtem pa teče kri in umirajo ljudje!

Organizacija evropskega kmetijstva

Pod geslom „Kmetijstvo v industrijski državi“ se bo vršil letos v septembru na Dunaju jubilejni kongres Zveze evropskega kmetijstva (CEA). To Zvezo evropskega kmetijstva je priznala Organizacija združenih narodov in je pristojna za vsa kmetijska vprašanja in vprašanja prehrane v evropskem Sredozemlju. Naloga CEA je zastopati kmetijstvo v mednarodnih vprašanjih in ga pospeševati na tehničnem, znanstvenem, gospodarskem, socialnem, gospodinjstvem in kulturnem poprišču. Ta 10. plenarna skupščina bo eden najvažnejših mednarodnih kongresov tega leta. Pričakujejo okoli 12.000 udeležencev. Organizaciji CEA pripada 498 narodnih kmetijskih organizacij iz 21-evropskih držav in držav, ki ležijo ob Sredozemskem morju v Severni Afriki in v Prednji Aziji. V Avstriji je včlanjenih v CEA 35 društev, med drugimi: konferenca predsednikov avstrijskih kmetijskih zbornic, vse kmetijske zbornice, Avstrijska kmečka zveza, Splošna zveza za kmečko združništvo s 4.200 društvi in več kot en milijon posameznikov.

Iz Londona se čujejo vesti, da so zahodne sile pripravljene pomagati Jugoslaviji iz trenutne gospodarske zadrege, v katero je zašla zaradi sovjetske odpovedi dogovorov. V angleških gospodarskih krogih so mnjenja, da danes Jugoslavija ne potrebuje več tako velike finančne pomoči kot za časa spora s Kominformom, ker si je namreč med tem časom jugoslovansko gospodarstvo zelo opomoglo. V nekem angleškem listu je bilo izraženo mnenje, da mora zahod gospodarsko podpreti tudi nevtralne države, kakor sta to Indija in Jugoslavija. Verjetno bo tudi Indija tako deležna angleškega posojila.

. . . in pri nas v Avstriji

Spor z Budimpešto

Da Avstrija s komunistično Madžarsko od madžarske vstaje sem ni v dobrih odnosih, je znano. Vendar je zadnje čase izgledalo, da so se razmere popolnoma ugledale, predvsem pa je bilo to upati po obisku avstrijske vladne delegacije v Moskvi, kjer so jo nadvse prijazno sprejeli. Meja med Avstrijo in Madžarsko je že nekaj časa precej nemirna. Madžari baje streljajo brez vzrokov na avstrijsko stran. Avstrijski protest pa je budimpeška vlada ostro zavrnila in enostavno trdila, da so Avstrijci tisti, ki na meji izzivajo in da Avstrija dopušča, da hodijo na mejo tuji izzivat in fotografirajo. Avstrijski odgovor na to obdolžitev je bil precej oster, vendar pričakujejo, da bo predvsem SZ, ki ima, kot izgleda po obisku avstrijske delegacije v Moskvi, močan interes na mirnih odnosih Avstrije do svojih vzhodnih sosedov, pritisnila tudi na Madžarsko, da naj zadevo čim tiše poravna z dunajsko vlado.

Kaj bo z novim državnim proračunom?

Doba počitnic je in na splošno v notranji politiki ni nobenih posebnih premikljev. Za kulisami pa so v teku že tajni pogovori med merodajnimi zastopniki obeh koalicijskih strank, kako porabiti in razdeliti državni denar ter usmeriti državno gospodarstvo v novem letu. Finančni minister prof. dr. Kamitz je zelo odločno poudaril,

da ni mogoče pričakovati tako rožnatega razvoja kakor minulo leto. Že letos, tako je dejal, so dohodki, ki so bili predvideni, da leč zaostali. Zaman so po njegovem mnenju očitavanja prevsem socialistov, češ da on ni poskrbel v minulih dobrih letih za primerne rezerve, ki bi se lahko uporabile v krizi ali v katastrofah, kot so jih povzročila letošnja poletna neurja. Ravno socialisti so vedno zopet zahtevali, da se vsi višji dohodki takoj zopet izdajo na podlagi eventualnega proračuna, s čimer je seveda bila vsaka štednja za slabše čase nemogoča. Za letos je na podlagi vsega tega pričakovati, da bodo pogajanja za proračun zelo trda in da bo borba med strankama težka, kajti treba bo štediti in zmanjšati izdatke. Socialisti verjetno ne bodo dosegli svojega cilja, da bi država bolniškim blagajnam nudila pomoč, marveč bodo morale le-te s strogo štednjo in zmanjšanjem izdatkov utrditi svoj finančni položaj same.

Električni tok bo zopet dražji

Električna industrija v Avstriji je več ali manj v rokah države in v upravi ministrstva, ki je v socialističnih rokah. Že dalj časa cene toka menda ne krijejo več proizvodnih stroškov. Kot smo že povedali, država toka ne more več zaradi pomanjkanja denarja subvencionirati. S prvim avgustom so povprečno dvignili cene za 14,5 odstotkov. Vse to pa je premalo, kajti električna industrija zahteva povišanje za 25 odstotkov. Potrebe predvsem za investicije pri električnem omrežju so tako velike in nujne, da bi z dosedanjim ceno zašli proizvajalci v hude finančne težave. Zato pričakujejo jeseni ponovno povišanje cen, kar se bo v zvezi s pogajanjmi za proračun po mnenju poučenih krogov jeseni kdaj gotovo zgodilo.

Premoga preveč?

Prvič so letos avstrijski premogovniki rjavega premoga, ki ga uporabljajo gospodinjstva, zašli v težave. Tam so kar dvakrat dvignili cene, posledica je bila, da so se gospodinjstva preusmerila na električni tok oziroma plin, ker kurjava s premogom, ki je povezana tudi z drugimi težavami in stroški, postaja predraga, zato imajo premogovniki letos na zalogi ogromno rjavega premoga, ki ga ne morejo spraviti v promet. Najbolj enostavno bi bilo znižati cene, vendar takšnega koraka v povojni Avstriji še z lepa nismo doživeli.

Slovenski umetniki so v Wolfsbergu razstavljali svoja dela

Tri dni so v Wolfsbergu razstavljali slovenski likovni umetniki v slavnostni dvorani tamkajšnjega magistrata svoja dela. Razstava je bila organizirana pod geslom „Od realizma do abstraktnosti“. Pripravil jo je Jakopičev paviljon v Ljubljani. Razstava je že bila prej v raznih večjih koroških krajih in je posredovala v svoji celoti — prikazana so bila dela iz slikarstva, grafike in plastike — pogled v kulturno ustvarjanje v

Sloveniji. Takšne razstave imajo velik pomen v okviru kulturne izmenjave med Avstrijo in Jugoslavijo, kajti pomenijo bogat prispevek k boljšemu razumevanju med narodi. Prebivalstvo Wolfsberga je pokazalo za to razstavo veliko zanimanje in jo je v velikem številu obiskalo. Ta razstava je bila nov dokaz, da je zanimanje med široskimi plastmi prebivalstva večje, kot bi človek mogel misliti.

Dunajski velesejem

BO ODPRT OD 7. DO 14. SEPTEMBRA

Letošnji dunajski jesenski velesejem, 68. po vrsti, je pravzaprav jubilejni sejem, kajti po vojni se bo letos vršil 25tič. Udeležilo se ga bo 19 tujih držav s 1454 tvrdkami in 864 razstavljalci. Med 2800 domačimi avstrijskimi tvrdkami bo sodelovalo tudi 17 koroških razstavljalcev. Posebno veliko bo nudil letošnji jesenski in mednarodni velesejem na Dunaju na področju industrije strojev in motorjev, tekstilne industrije, ki pripisuje dunajskemu velesejmu posebno važnost, kajti na uspehih, ki jih bodo dosegli tukaj, bodo lahko ocenili izglede te pomembne industrijske veje, ki že nekaj let sodeluje bolj ob strani kot v središču gospodarskega vzpona.

Za strokovnjaka in za obiskovalca velesejma bo zanimiva razstava pohištva, umetne obrti, steklarstva, keramike, usnjarstva in obutve, pisarniških strojev in pisarniškega materiala, kuhinjskih strojev in orodja, šivalnih strojev za industrijo in domačo uporabo, orodja za preizkušanje snovi na njeno trdnost in odpornost, telekomunikacijskih naprav, luksuznih in športnih predmetov, kakor tudi številnih drugih predmetov za dnevno uporabo, da navedemo vsaj nekoliko od vsega, kar bo še tu razkazane ga in razstavljenega. Dunajski jesenski mednarodni velesejem bo pač spet mednarodna revija mirnodobnega gospodarskega razvoja in dejavnosti v povojni dobi.

Kot vedno bo seveda tudi kmetijstvo

krepko zastopano na tem velesejmu. Kmetijska razstava bo zelo obsežna, saj bo prikazala obilne možnosti, kako dvigniti donosnost ob uporabi različnih kmetijskih strojev ter nudila dragocene napotke v živinoreji, svinjereji, perutninarstvu, sadjarstvu in vrtnarstvu.

Sadju in povrtinini bo posvečena še posebna razstava pod geslom: Sadje in povrtino videti in ju poskusiti. Iz sadja in zelenjave bodo za časa velesejma izdelovali sadne sokove in jih ponujali obiskovalcem velesejma za poskušnjo.

Tudi vinarstvo bo pokazalo svoje nižje-avstrijske, štajerske, gradiščanske in dunajske proizvode.

V tretje bo na tem velesejmu prirejena tudi razstava avstrijskega semenarstva in sicer zaradi njene ogromne važnosti glede kvalitativnega in kvantitativnega uspeha v proizvodnji žita in krompirja. „Kakor je seme, taka bo žetev“ pravi že star pregovor. Noben kmet naj ne zamudi prilike in si ogleda to zanimivo in zanj zelo poučno razstavo, ki mu bo nudila možnost, da se orientira na trgu s semenjem in se okoristi s tem, kar je videl.

Obiskovalci dunajskega jesenskega mednarodnega velesejma imajo na železnici in avtobusih 25 odstotkov popusta pri voznih cenah, kar je gotovo lepa prilika, ne samo za ogled velesejma, ampak tudi za spoznanje naše prestolnice — Dunaja.

SLOVENC

doma in po svetu

V SLOVENIJI

† Ivan Čargo

12. avgusta 1958 je umrl v Ljubljani slovenski slikar Ivan Čargo. Rodil se je 25. februarja leta 1898 v Tolminu na Primorskem. Slikarstvo je študiral v Firencah in Rimu, nakar je odšel v Ljubljano, kjer je hitro zbudil pozornost s svojim umetniškim darom. Razstavljal je doma in na tujem vse tja do Severne Amerike.

Prva svetovna vojna: pregnanstvo, vojaščina, smrt matere, in druga svetovna vojna: ječa, mučenje, taborišče — to je bil Čargov delež v življenju. Vsa ta doživetja so našla neposreden in močan izraz v njegovih slikarskih delih, katerim je dal ustrezno in markantno obliko.

S Čargom je zgubila slovenska umetnost človeka, ki ni bil formalist, človeka, ki je iskal v umetnosti izraza svojim jasnim in pristnim človeškim doživetjem, resnici.

Ljubljansko gledališče

Za upravnika Slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani je bil imenovan Smiljan Samec, dramaturg ljubljanske opere. Imenovanje na ta odgovorni položaj ocenjujejo v umetniških krogih kot zaslužno priznanje za Samcevo dolgoletno in uspešno gledališko delo. Smiljan Samec se je udeleževal tudi kot prevajalec ter je prevedel v slovenščino nad 40 opernih in dramskih del.

V ITALIJI

Novi jugoslovanski konzul

V Trst je prispel novi jugoslovanski generalni konzul dr. Žiga Vodušek, ki bo nadomestil prejšnjega konzula Mitjo Vošnjaka. Novi konzul je bil rojen v Trstu, svojo mladost pa je preživel na Gorjah pri Bledu. Dr. Vodušek je služboval štiri leta v Washingtonu kot svetnik na veleposlaništvu, v Trst pa prihaja iz Latinske Amerike. Ob svojem prihodu v Trst je izjavil, da bo vesel, če bo mogel pripomoči k reševanju vprašanj, ki zanimajo obe državi, v duhu prijateljskega sodelovanja, ki obstaja med njima.

Nova pesniška zbirka

Slovenski pesnik Rafko Vodeb, ki deluje v Rimu v papeškem zavodu Propaganda fidei, je izdal novo pesniško zbirko pod naslovom: „Človek sem“. Zbirka obsega 42 strani. Prva Vodebova pesniška zbirka „Kam plovejo oblaki?“ je izšla že pred leti ter je značilno zanj, da je istočasno bila izdana v celoti tudi v italijanskem prevodu. Vodebovo pesniško podobo je dr. Tine Debeljak naslikal takole:

„Rafko Vodeb, štajerski rojak iz Vidma ob Savi, je izredno fin pesnik rahlega občutja, nove impresije ter orientalne prispodobnosti.“

V ŠPANIJ

Promocija

V Barceloni je promoviral za doktorja medicine g. Lovrenčič Božidar, rojen v Truskah v severni Istri. Maturiral je leta 1952 na slovenski klasični gimnaziji v Gorici. Čestitamo!

V AMERIKI

Zlatomašniški jubilej

Župnik slovaške fare Marijinega rojstva v Uniontownu gospod John Blažič je nedavno slavil zlatomašniški jubilej. Jubilar je doma iz Šmihela pri Novem mestu, bogoslovje je študiral v Ameriki in bil eno leto kaplan tudi v fari sv. Vida v Clevelandu. Letošnja zlatomašnika v Severni Ameriki sta še msgr. John Schiffrer in msgr. John Zaplotnik. Msgr. Schiffrer, župnik fare sv. Jožefa v Chisholmu, gradi sedaj novo župno cerkev, za katero je prevzel vsa kiparska dela akademski slikar in kipar France Gorše.

Slovenec - „leteči duhovnik“ se je smrtno ponesrečil

V ruševinah svojega zasebnega letala je našel smrt dr. France Kladnik, kaplan pri župni cerkvi Vseh svetnikov v mestu Hayward v Kaliforniji (USA). Pokojnik je umrl še mlad, rodil se je namreč leta 1922 v Laškem na štajerskem. Med vojno je kot begunec iz po Nemcih zasedene štajerske študiral bogoslovje v Ljubljani, po vojni pa ga je kot begunec končal v Brixenu na Južnem Tirolskem, kjer je bila začasno slovenska bogoslovna fakulteta. Leta 1947 je bil posvečen za duhovnika. Nato je odšel v Argentino, kjer je takoj prevzel upraviteljsvo župnije Nueva Gallia. Leta 1951 je nato še dosegel doktorat iz cerkvenega prava. Že leta 1953 pa je odšel v Združene države.

Pokojnik je bil velik prijatelj motornih vozil. Že v Argentini je prevozil na tisoče kilometrov z motorjem in avtomobilom. V Ameriki pa mu je še to bilo vse prepočas, zato si je nabavil lastno dvosežno letalo.

Ko je dne 2. julija z letalom poletel na obisk k prijateljem, je na povratku letalo strmoglavilo.

Pokojnik se je tudi literarno udeleževal. Bil je med souredniki zbornika „Svobodna Slovenija“ ter duhovniške revije „Omnes Unum“.

V ČASU POLETNIH NEVIHT:

Varujmo se strele

Običajno je razširjeno mnenje, da je bivanje in vedrenje v gozdu med nevihto zelo nevarno. Toda to mnenje velja samo pogojno in to tudi le za ljudi, ki ne poznajo bistva gozda in njegovega odnosa do strele in si zaradi tega izberejo ob nevihti docela neprimerni prostore oziroma drevesa, kjer hočejo vedriti. Ako smo letos pozorno sledili mnogim vestem o tragičnih žrtvah strele, moremo to dejstvo samo potrditi.

Strele namreč teži k vodi in tudi udari najrajši le v vlažna mesta. Zatorej se moramo med nevihto v gozdu ogniti prostora v bližini potokov, studencev, močvirij in nižav, ki imajo v globokejših plasteh lahko vodno žilo in si poiškat zavetišče rajši pod najnižjim drevjem (goščava, grmičevje). Če nas zaloti nevihta pod starejšimi drevesi, potem se ne postavimo nikdar v zavetje pod najbolj debelo drevo. Če si lahko vodno žilo, in si poiškat zavetišče ju, ki ima iz zemlje štrleče srčne korenine, ker se za te globoko v zemljo in so v zvezi z vlažnimi zemeljskimi plastmi ali celo s podtalno vodo.

Dognali so, da najbolj pogosto udari strele v topole, hraste, vrbe, jesene, breste, akacije in borovce. Redkeje postanejo cilj strele lipe, jabolka, češnje (bolj pogosto hruške), orehi in pravi kostanji. Zelo redko pa treščijo v jelše, jerebike, javorje, divje kostanje, buke in gabre. O nevarnosti, da trešči lahko tudi v breze, so mnenja zelo različna. Pri brezi igra namreč prostor sam, kjer to drevo raste, zelo veliko vlogo, če je namreč vlažen ali suh. V najnovejšem času so strokovnjaki tudi ugotovili, da niso vzrok udaru strele v drevo samo njegove korenine, ki štrle iz zemlje, temveč tudi dalj časa trajajoča suša, ki lubje precej izsuši. V drevesa z velikim in raskavim lub-

jem, katerih korenine segajo poleg tega še globoko v zemeljske plasti, gotovo bolj pogosto trešči, kakor pa v ona z gladkim lubjem, ki so pri močnem neurju hitro premočena do najmanjših korenin. Hrast in bor na eni strani, topol in bukev na drugi strani nam potrjujejo to pravilo. Da pa zadene strela včasih tudi bukev, je redka izjema.

Področje udarca strele ima premer 80 m, zatorej moramo biti zaradi previdnosti od dreves, v katera rado trešči, oddaljeni vsaj

40 m. Na golih vrhah, pod katerimi lahko ležijo vodne ali tudi rudninske žile, se moramo izogibati samotnih dreves. Najbolje je, da take vrhove, ko nastane nevihta, takoj zapustimo ali pa se vlečemo v kako zemeljsko vdolbino ali suh jarek.

Kmetovalec naj zapusti ob nevihti plug ali brano in odloži koso; tudi lovec naj se loči od svoje puške in jo, ko jo je zadostno zavaroval pred mokroto, odloži najmanj 40 m od prostora, kjer hoče počakati konca neurja. Tudi razpeti dežniki z železnimi palicami so med nevihto kaj izvrstna vaba za strelo.

Če bomo upoštevali vsa ta navodila, ki temelje na starih izkušnjah, potem bo možnost, da nas zadene strela, prav majhna.

ROTTERDAM, druga največja luka na svetu

Med velikimi atlantskimi lukami se je po vojni najbolj povzpela nizozemska luka Rotterdam, ki je za newyorško luko druga največja luka na svetu. Lani se je blagovni promet v tej luki znova dvignil od 70 na 74 milijonov ton, medtem ko je promet v luki Hamburg hkrati nazadovol od 27,5 na 26,6 milijona ton. Rotterdam si prizadeva še bolj pritegniti promet. Letos bodo z velikanskimi stroški začeli graditi novo, tretjo luko za nafto, v kateri bodo lahko pristajali supertankerji do 65.000 ton nosilnosti. Promet mineralnega olja čez rotterdamsko luko se je v primeri z letom 1938 podesetoril in je lani dosegel 29 milijonov

ton. Zdaj bodo povečali zmogljivost luke za promet z mineralnimi olji za nadaljnjih 30 milijonov ton. Rotterdamsko luko ima to veliko prednost, da se naslanja na rečni promet na Renu, ki luki prinaša 92 odst. celotnega prometa. Največ skrbi povzroča razvoj Rotterdamu Hamburgu, ki izgublja promet tudi zaradi tega, ker se Vzhodna Nemčija čedalje bolj orientira na baltiške luke in jih izgrajuje. Tako se mora Hamburg boriti proti konkurenci Rotterdamu in baltiških luk. Vendar tudi v Hamburgu pripravljajo velika investicijska dela, da bodo omogočili pristajanje velikih supertankerjev.

Morda še ne veste ...

Kako so nastale vžigalice

Nekdaj so ljudje vžigali ogenj z drgnjenjem lesa ali s pomočjo kremenca in suhe drevesne gobe, kar je seveda bilo zamudno. V 17. stoletju pa si je nekdo izmislil palčice, premazane z žveplom, ki so vzplamtele, če so prišle v stik s tečo gobo. V osemnajstem stoletju srečamo prvi „žepni vžigalnik“ v obliki steklenih cevčic, napolnjenih z lahko gorljivim fosforjem. Taki vžigalniki so bili dragi, pa tudi nevarni, če so se v žepu razbili.

Leta 1826 je angleški lekarnar John Walker izdelal prve prave vžigalice. To so bile lesene palčice, pri vrhu namazane z mešanico natrijevega klorata in antimonovega sulfida. Užgali so jih z drgnjenjem med dvema listoma steklenega papirja. Walker je bil človekoljuben mož in svoje iznajdbe ni patentiral, izkoristili pa so jo drugi in zaslužili veliko denarja.

Prvi je premazal vžigalice s fosforjem Francoz Charles Sauria, bile pa so nevarne in so povzročile veliko požarov, ker so na toploti takoj vzplamtele. Razen tega je bilo med delavci v tovarnah precej zastrupljenj. Leta 1845 je dunajski kemik Schroetter odkril rdeči fosfor, ki ni bil strupen. Ta material pa ni bil primeren za izdelovanje vžigalic, ker je eksplodiral, če so ga mešali z drugimi snovmi. Šele švedski znanstvenik Lundström je zadel v črno. Zmešal je rdeči

fosfor s steklenim prahom in s to zmesjo premazal škatlice, ostale vnetljive snovi pa je dal v kapico na vrhu vžigalice. Tako smo postopoma prišli do današnjih vžigalic.

Danes pa že gradijo v Glasgowu tovarno vžigalic, ki bo najmodernejša svoje vrste v Evropi, saj bo izdelala štiri milijone žveplenk na uro. Vroč parafinski vosek bodo posebni tovarnjaki vozili v cisternah, iz katerih bo tekkel v podzemeljske zbiralnike, tako da ga bo vedno dovolj pri roki.

Zakaj je pitje vode po zauživanju sadja škodljivo?

Že naši predniki in naših prednikov predniki so dobro vedeli, da ne smejo piti vode, če so pojedli večjo količino svežega sadja. Zakaj? Temu je prišla na sled medtem medicinska znanost. Ugotovili so namreč, da pride do vrenja v želodcu, če pride na sesekljano sveže sadje voda. Češnje povečajo pri tem svojo prostornino za okoli 100 odstotkov. Pri temperaturi želodca, ki znaša 37 stopinj Celzija, prične proces vretja, pri katerem se razvijajo plini, ki povzročajo znane bolečine. Često pride po več ali manj bolečih napihnjenostih do driske. Lahko pa nastopijo tudi silno močni krči. Če je želodec zaradi nastalih pli-

Aktivnost sonca in vreme

Na mednarodnem kongresu astronomov v Moskvi je sprožilo vprašanje vpliva sonca na hidrometeorološke procese živahno razpravo. Oglasili so se med drugimi znanstveniki iz Sovjetske zveze, Francije in Češkoslovaške. Najnovejše preiskave sovjetskih observatorijev so dokazale, da določa sončna aktivnost celotni značaj zemeljske atmosfere, se pravi, intenzivnost in način gibanja zračnih mas. Kroženje zraka pa ureja vreme in podnebje.

Dognali so, da obstoji cikel sončne aktivnosti, ki traja od 80 do 90 let. V teku te dobe pride do presenetljivih sprememb v klimatskih razmerah vsega našega planeta. Spoznanje teh zakonitosti omogoča sestavljanje splošne prognoze pomembnih vremenskih, klimatičnih in hidroloških sprememb na daljšo dobo.

Ko že ravno govorimo o vremenu je prav gotovo zanimivo tudi vprašanje zakaj je letos pri nas toliko neviht? Strokovnjaki pravijo, da so nevihte letos tako močne zato, ker ugotavljajo kopičenje vročinskih dob, v teku katerih leži nad našim ozemljem subtropski, zelo vlažni zrak. Zaradi nenadnega ohlajenja tega zraka nastanejo potem tako usodepolne nevihte, kot smo jih letos doživeli na Koroškem in na Štajerskem.

Pa imamo lahko sploh še kaj upanja na boljše vreme?

V naslednjih dneh bo prišlo pozno poletje, ki sicer ne prinese več tako visokih temperatur, a je zato v pogledu vremena bolj izenačeno in ne pride več do posebnih vremenskih padcev v tem obdobju. Pozno poletje, ki mu je določena doba od konca avgusta do srede septembra, bo toliko lepše, čim bolj učinkovita je bila sprememba vremena v preteklem tednu.

Hodi levo — vozi desno

nov preveč raztegnjen, lahko izgubi muskulatura želodca lastnost krčenja in je posledica tega omejeno delovanje prebavil. Včasih ne gre brez operacije več na bolje.

Zanimivo pa je, da omenjene težave ne nastopijo, če pijemo prekuhano vodo, kot n. pr. čaj ali kavo. Posebno nevarno pa je uživanje pijač, ki vsebujejo ogljikovo kislino!

Vsi zdravniki priporočajo s tem v zvezi, naj ljudje pred zauživanjem sadja to operajo. Na eni sami češnji ali na eni sami slivi so našli do 30.000 bakterij. Seveda je večina teh na srečo neškodljiva; so pa lahko tudi zelo nevarne bakterije vmes!

NOVO IN ZANIMIVO

Zrak gradi hiše

V Združenih državah so izdelali hišo iz nylona, ki jo napihnejo. Postavijo jo trije delavci v štirih urah. Najprej razvijejo nylonko „ohišje“ in ga pritrdijo ob tla z vrečami peska ali kovinskimi trakovi. Potem poženejo majhen motorček za 300 W, ki je povezan s črpalko. Ta načrta v hišo toliko zraka, da se dvigne in napne. Seveda mora motorček teči neprekinjeno.

Hiše te vrste so že preizkusili v Antarktiki. Primerne so zlasti za skladišča in neverjetno dobro prenašajo veliko obremenitev vetra in snega. Težavno je le kurjenje oziroma hlajenje, vendar sedaj poskušajo s klima napravo, ki bi bila vezana z zračno črpalko.

Hiša nima oken, vrata se zapirajo z zadržko. Izdelujejo pa tudi druge hiše z dvojnimi ali vrtilnimi vrati. Tem hišam obetajo veliko bodočnost, zlasti naj bi služile za športne dvorane in podobno.

FRAN ERJAVEC, Pariz:

KOROŠKI SLOVENC

III. del.

Ostanki razbitih

avstrijskih armad, ki so delovale doslej brez zvez med seboj in čijih nesposobni in koruptni generali so z dunajskim vojnim vodstvom vred tudi pripomogli k porazom, so se umaknili za reko Piavo. S tem so bila Francozom vrata v Avstrijo pravzaprav že odprta, kajti hira-joča beneška republika je ostala nevtralna in zato niso imeli Avstrijci med Lombardijo in Karnskimi Alpami ter Sočo nobenega primerne oporišča več. Mladi Bonaparte sam si je bil pa že s svojimi dotedanjimi uspehi pridobil slavo najboljšega vojskovodje tedanje Evrope.

Toda pariškemu direktoriju se radi hudih neuspehov severnih francoskih armad ni mudilo, da bi prodiral Bonaparte sam še naprej proti Avstriji, zato mu je ukazal (3. II.), naj krene na jug in uniči najprej cerkveno državo. Bonaparte, ki je začel že tedaj voditi svojo politiko, je le deloma ubogal. Zasedel je le večje dele cerkvene države, prisilil papeža, da mu je plačal nekaj milijonov vojne kontribucije, ki jih je potem z nagrabljenimi umetninami vred poslal v Pariz, sklenil dne 19. II. z njim mir, nato pa začel dne 10. III. hitro novo ofenzivo proti Avstriji.

Francija in Avstrija sta polagali izprva največjo pažnjo na južnonemško bojišče. Francozi so napotili zato tja dve svoji armadi pod poveljstvom Jourdana in Moreauja in enako tudi Avstrija dve pod poveljstvom svojega tedanjega najboljšega vojskovodje, cesarjevega brata nadvojvode Karla in Wurmserja. Francoski armadi sta konec meseca maja 1. 1796. napadli, a bili sta odbiti

z občutnimi izgubami in Moreaujeva armada potisnjena nazaj čez Ren. Avstrijci bi bili lahko tedaj vdrlj celo v severno Francijo in verjetno prisilili pariški direktorij k miru, toda Bonapartejeve zmage v Italiji so jih zapeljale, da so poslali še tisto pomlad večino Wurmserjeve armade skozi Tirolsko v Italijo in tako je ostal na severnem bojišču nadvojvoda Karel sam. Tako oslabljen je moral zopet izprazniti vso zapadno Bavarsko in dovoliti obema francoskima armadama, da sta prekorajili Ren, toda nista se pobrigali, da bi se tudi združili. Glede na to je nadvojvoda prisilil obe francoski armadi posamič (Jourdanovo je v več bitkah tudi temeljito potolkel), da sta se jeseni umaknili vnovič za Ren in tudi v njih vodstvih je izbruhnila huda kriza. Po prvotnem načrtu bi moral Bonaparte po svojih zmagah v Italiji kreniti čez Tirolsko na sever, se združiti tam z Jourdanom in Moreaujem ter udariti z njima na Dunaj, a spritno umika obeh francoskih armad v Nemčiji je moral biti sedaj ta načrt opuščen, pač je pa sklenil Bonaparte sedaj sam udariti na Dunaj, in to po najkrajši poti, to je skozi notrano Avstrijo.

Ker torej Avstriji na severu čez zimo ni grozila nobena večja neposredna nevarnost več, je poslala končno na južno bojišče še samega nadvojvoda Karla. On je prispel sredi meseca februarja v Benečijo (Conegliano) in našel tam ostanke (35.000 mož) petih, dotlej v Italijo poslanih armad v popolnem razsulu. Glede na to je odhitel takoj na Dunaj in dosegel, da je bilo poslanih z južnonemškega bojišča hitro še novih 20.000 mož, ki so bili napoteni deloma na Tirolsko in deloma skozi Pusti dol proti Beljaku, kamor so prispeli zadnji teden meseca marca. Spotoma na Dunaj se je mudil nadvojvoda dne 17. II. tudi v Ljubljani, kjer so ob tej priliki v gledališču k tedaj novi cesarski pesmi dodali še Vodnikove stihe:

Terka nam Francoz na vrata

Dobri Fronc (namreč cesar Franc II.) za nas skerbi

Pošle svojga lubga brata,

Korel rešit nas hiti.

Z Dunaja se je vrnil nadvojvoda dne 4. III. v Videm (Udine) in sedaj prevzel tudi dejansko vrhovno poveljstvo nad vso italijansko fronto. S prihodom še novih srbskih graničarjev je tako zbral na vsej fronti dobrih 50.000 mož in skušal urediti tudi potrebna skladišča ter bolnice. Kakih 28.000 mož je postavil Karel proti Furlaniji, ostanek pa na Tirolsko, dočim je usmeril Bonaparte proti Furlaniji 43.000 mož, a proti Tirolski le 18.000. Ker na obrambo beneške Furlanije seveda ni bilo mogoče niti misliti več, je zgradil nadvojvoda ves svoj vojni načrt tako, da bi se postavil Bonaparteju po robu šele na Krasu in v južnozpadnih mejnih prehodih na Koroško ter mu tako zaprl vhod v osrčje Avstrije. Francozi so pa že prejšnje leto naše dežele vprav preplavili z ogleduhi vseh vrst, tako da so do podrobnosti poznali ves položaj, dočim se nesposobno avstrijsko vojno vodstvo ni pravočasno pobrigalo niti za zadostno utrditev najvažnejših zapor (n. pr. v Kanalski dolini), tako da so se zgledovali nad tem celo kmetje. Vsi so se pa vendarle zanašali ravno na te važne naravne ovire in upali, da bo Karlu uspelo ustaviti Bonapartejevo prodiranje v notranjost Avstrije. Dogodke na italijanskem bojišču je tedaj seveda z največjo napačnostjo spremljala vsa javnost v naših deželah, zato jim je posvečal tudi Vodnik v svojih „Lublanskih Novicah“ mnogo prostora. Dne 20. III. je pisal v svojem listu: „Je slišat, de so Francozi čez vodo Piave noter do Codroje peršli, celo Beneško Forlanio vzeli, inu de na meji cesarske Forlanie tri pošte deleč in kraj Gorice stoje.“

(Dalje prihodnjič)

Pred 50 leti med**koroškimi Slovenci**

„Mir“, glasilo koroških Slovencev, z dne 21. marca 1908, stran 73.

„Kakor gobe po dežju rastejo pri nas na Koroškem po zadnjih državnozborskih volitvah slovenska izobraževalna društva. Sijajna zmaga je navdala koroške Slovence z novim upanjem in s potrjenimi močmi hočemo zopet delati za blagor naš, za slovenski jezik in za vero očetov. Ustanovila so se po volitvah že društva v Kotljah, na Rudi, v Vogrčah, v Železni Kapli, v Št. Janžu; druga se še bodo. Ker naše šole ne vzgajajo naše mladine, jo moramo sami in zastaviti moramo vse moči, da uničimo slabi vpliv naših ponemčevalnic. Vsaki šoli-ponemčevalnici naj se postavi nasproti dobro slovensko izobraževalno društvo. — Vsako društvo pa potrebuje razen čilih udov, ki so zmožni vodstva, predvsem dobre knjižnice. Vsaka župnija naj bi jo imela, da bi imeli župljanj priljubljenost se sami izobraževati. Knjižnice pa stanejo veliko denarja, katerega pa manjka. Zato se obračamo do vseh slovenskih rodoljubov, da priskočijo koroškimi Slovencem na pomoč ali s knjigami, ki so pripravne za ljudstvo, ali z denarjem, da se morejo naročiti. Vpošljejo naj se č. g. Lambertu Ehrlichu, podpredsedniku slovenskih nepolitičnih društev na Koroškem, v Celovcu, škofijska palača. Hvaležnost koroških Slovencev vam bodi v plačilo!“

CELOVEC

Dne 16. avgusta 1958 je dopolnil referent za dvojezične šole g. vladni svetnik Lorenc Just 60. leto svojega življenja. Čestitkam prosvetnega ministra dr. Drimmla in deželnega glavarja g. Wendeniga, se pridružuje tudi naše uredništvo.

PRIJAVITE SVOJE OTROKE K CEPLJENJU PROTI OTROŠKI OHROMELOSTI

Dne 4. avgusta je pričel rok za prijave prostovoljnega cepljenja proti otroški ohromelosti, ki ga namerava izvesti celovška občina proti odškodnini lastnih stroškov zaenkrat za letnike od 1940 do 1957. Rok za prijave poteče 20. septembra. Kdor se bo prijavil kasneje, ne bo prišel več na vrsto. Prijave sprejemajo na mestnem zdravstvenem uradu, Bahnhofstrasse 35, 2. nadstropje, vrata številka 5 od ponedeljka do petka od 8 do 12 in od 14 do 17, ob sobotah pa od 8 do 11.30.

LIPICA — RADIŠE

(Smrt pridne in dobre matere.) Dne 30. 7. smo spremili iz Lipice na farno pokopališče na Radišah dobro, verno in zavedno mater Nežo Walter, pd. Boštijevo. Dosegla je komaj starost 62 let, ko ji je neizprosni rak pretrgal nit življenja. Pokojna je izšla iz znane in zavedne Boštjanove družine, roj. Hribernik. Ko so ji sestro in brata med vojno izselili, vsakega s sedmimi otroki, je morala posredno čutiti in nositi križ preganjanja. Tudi življenje na mali kmetiji je bilo trdo. Ostala pa je do zadnjega zvesta izročilom svojih staršev. Bila je naročnica vseh naših listov.

Naj počiva v miru, možu, otrokom, bratom in sestri naše iskreno sožalje.

TINJE

Preteklo sredo je v našem kraju strela napravila veliko škodo. V prošnji in v farni cerkvi je med drugim popolnoma razdejala vse električne števec in varovalke. Škoda znaša najmanj 10.000 šilingov. Več kmetov je tudi utrpelo škodo na svojih električnih napravah. Strela je poškodovala tudi telefonsko napravo v poštenu uradu in smo bili nekaj ur brez telefonske zveze.

Tudi smrt nam ni prizanesla. Iz naše srede je iztrgala mladega fanta, Jakoba Karischa, ki je bil star komaj 23 let. V Vorarlbergu ga je neki motorist tako nesrečno opazil, da je padel in dobil težke poškodbe, ki so povzročile njegovo smrt. Pokojnega so prepeljali na domače pokopališče, kjer se je poslovila od njega velika množica žalujočih občanov. Na grobu sta se poslovala od njega z ganljivimi besedami č. g. Gabruč in g. župan Hosp iz Velikova.

ŽELEZNA KAPLA

Že ves teden gledamo ob vhodu v Železno Kaplo, pri Lesnikovem mostu, kakšna dva metra široko jama, ki bo kakih šest metrov globoka. Spodaj postaja ta jama vedno širša. Sedaj so napravili čez njo že zasilni most. Kaj je vzrok, da je ta jama nastala, tega še nihče ne ve.

„Miklova Zala“ v Št. Jakobu

Lahko bi govorili o pesmi o Zali po načinu Werflove pesmi o Bernardki. Toliko je tekom stoletij nastalo poezije okoli tega rožanskega dekleta in njene ljubezni do Mirka in doma, da bo ostala vzor dekleta izpred Karavank še rodovom atomskega veka. Vsi poizkusi, ki bi ji hoteli jemati njeno mikavnost in prisrčnost po vzorcu nekoga Arihovega Roka, bodo ostali jalovi. Igra o Zali, podana v mehke, blagoglasnem domačem narečju, je v preprostem

merno. Svetovati bi bilo, naj ostane ta prostor tudi za bodoče prireditve, seve pa se bo morala scenarija v marsičem bolj prilagoditi prosti naravi in polagati težišče na optične efekte z lučjo.

Prijetno so iznenadili kostumi Rožanov, predvsem mož in fantov. Tudi Rožanke v igri si bodo nujno morale nabaviti tozadevno enotno garderobo. Kulise in zastore je v domačem slogu slikal naš umetnik g. Jerina. Pri drugi in tretji prireditvi smo

Rožani:
Milka, Zala,
Mirko,
Serajnica
in Serajnik

Foto: Zaletel

narodnem duhu po g. Špicarju dramaturgizirana povest o domovinski ljubezni, kakor je „Njav čiez jizaro“ od župnika Treiberja v rimo in melodijo odeta taista ljubav do domačije. Kdor je med gledalci prisluhnil tej tako živi rožanščini na odru, je vedel, da se odigrava pred njim kos dejanskega življenja, in je razumel razne posrečene improvizacije najbolj rutiniranih igralcev kot izraz pristne narodne umetnosti.

Kako je prišlo do letošnje prireditve Zale? Že svoječasno je bila izgovorjena beseda, da bo treba Miklovo Zalo v rožanskem Šentjakobu periodično uprizarjati. Povod tokratne igre je bila še vsefarna skrb okoli renovacije farne cerkve in kritja stroškov. Realiziral pa je lepo zamisel brezprimerni idealizem šentjakobskih fantov in deklet. Izbirali dvorišča v farovžu za kraj prireditve je bila sila posrečena, ker je sicer tvegana prireditev na prostem ohranila svojo celotno in je dvorišče tudi akustično zelo pri-

bil tudi z lučjo prav zadovoljni, naglasili bi le še enkrat nujnost tozadevne izpopolnitve.

Glede režije je bilo čutiti, da ostajajo igralci radi v že znanem slogu, ki ima svoj izvor v prireditvah pred 20 in 30 leti. Nekoliko več tozadevne sproščene gibčnosti bi morda ne škodovalo. Serajnik je bil izredno posrečeno oblečen in maskiran, njegova krenja je naravna, le v besedi bi si ga želeli v drugem delu igre z manj patosom, ki diši preveč po teatru. Mirkova in Zalina vloga sta — čudili se boste — težki, ker morata biti igrani povsem naravno brez slehernega pretiravanja. Oba igralca sta to zadelo, vlogi sta živeli v krenji in besedi. Najbolj naraven je nastop Serajnice, ker je povsem življenjski. Almira je bila prav dobra, a je sama čutila, da čustveni izlivi lahko zavedejo igralca tudi v pretiravanje. Sicer pa je Almira vloga dokaj lažja od Zaline, če govorimo o vlogah. Izmed osta-

Zopet v rojstnem kraju

Obisk prevzvišenega škofa dr. Gregorija Rožmana

V ponedeljek, 18. avgusta, smo imeli to srečo in čast, da nas je obiskal naš rojak, ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman. Po več desetletjih zopet enkrat doma!

Že lani smo ga pričakovali, da bo doma praznoval svojo zlato mašo. Toda dušnopastirska skrb za svoje vernike, ki jih je v tistem času obiskoval po Zapadni Evropi, mu ni dala prilike, da bi utegnil priti še k nam. Praznoval je zlato mašo v Kevelaerju v Nemčiji, kamor so prišli tudi zastopniki iz Koroške.

V zgodnjih jutranjih urah je prišel Prevzvišeni k nam. Pred farno cerkvijo je bil lep slavalok z napisom: „Dobrodošel, vladika, v rojstni župniji!“ Šmihelski pevski zbor ga je pozdravil z lepo pesmijo. Pušovnikova Heli in Poldanova Rozi sta ga pozdravili z deklamacijami in mu podali šopek z domačih vrstov.

Mil. g. prošt Trabesinger ga je v kratkih in jednatih besedah pozdravil v imenu pliberske dekanije in še posebej v imenu šmihelske fare, ki je po smrti preč. gospoda Piceja brez župnika. Rajni gospod župnik je Prevzvišenega vabil in željno pričakoval, da ga bo mogel sprejeti v svoji fari.

Čeprav je bil obisk Prevzvišenega čisto zaseben in na delavnik, se je vendar zbralo zelo veliko število vernikov, zlasti moških, tako da so cerkev napolnili kot za kak praznik. Med sv. mašo, ki jo je daroval Prevzvišeni za žive in mrtve sorodnike in farane in še posebej za rajnega župnika Piceja, je prepeval šmihelski cerkveni zbor.

Veliko število vernikov je pristopilo k mizi Gospodovi.

V svojem nagovoru je Prevzvišeni poudaril, kako ga je božja Previdnost vodila po svetu, kako je obiskoval Severno in Južno Ameriko in razne evropske države, toda vedno je želel, da bi pred smrtjo še enkrat prišel v domačo faro, da bi pozdravil Jezusa v tisti cerkvi, v kateri ga je prvič prejel v srce in v kateri mu je pred 51 leti daroval prvo sveto daritev. Ta želja se mu je sedaj izpolnila. Poudaril je, da je človeško življenje skozi zemsko pot težko, polno križev, težav in nevarnosti, da človek izgubi vero. In zato je navzočim vernikom polagal posebej na srce, naj ohranijo največji zaklad, ki ga imajo — sv. vero. Le po veri bo srečno njihovo časno in večno življenje. Naj bi bila zato skrb vsakogar, da bi tako živel, da bi mogel ob koncu življenja reči s sv. Pavlom: „Tek sem dokončal, vero ohranil!“

Po sv. maši se je Prevzvišeni podal na grob svojih staršev in na grob pokojnih šmihelskih dušnih pastirjev Piceja, Sadjaka, Vintarja. Nato se je delj časa razgovarjal pred cerkvijo s svojimi sorodniki in znanci.

Potem se je podal še na domove svojih sorodnikov. Bil je skupaj s svojima dvema sestrama. Sestra Liza, ki mu je včasih gosposdinjila, je prišla s Solnograškega.

Kmalu popoldne se je Prevzvišeni poslovil od domače fare in sorodnikov ter se po-

lih domačinov je bil dobro izklesan Davorin in prav posrečen Tresoglav, le da si pri obeh čutil neko utrujenost, ki morda izvira iz tolikih ponavljanj iste vloge. Med Turki sta se posebno odlikovala postavni Iskender in rezki Sulejman, dober je bil mujezin in ostali častniki. Vojakom je nekoliko manjkala rezka janičarska dresura, ki je dičila nekoč turško vojsko. Omenimo naj še Marka, ki je svojo lepo vlogo dobro živel. Izmed prizorov so se posebno odlikovali prvi prizor s kmeti na gradišču, ki je nenavadno markanten, rožanska ohcet, ki je bila tudi po besednikovi zaslugi prav sproščena, in Zala v haremu, ki privablja solze v oči tudi bolj „zakrknjenim“ gledalcem. Zadnji prizor — zopetno Zalino snidenje z Mirkom — pa bi si želeli posebno v zadnjih slikah še bolj živahen, ker hitro stopnjuje dramatično dejanje do njegovega zadnega viška in uprav odsekano konča z Almirino smrtjo.

Za občinstvo pri treh uprizoritvah v času motorjev ni bilo treba imeti strahu. Poleg naših dolin so bili zastopani tudi rojaki iz Amerike, Francije in Anglije, iz Holandije, Nemčije in Italije, tako da je imela prireditev izreden vseslovenski značaj. A opazili smo tudi dokaj drugojezičnih gostov, ki so pozorno sledili dogajanju na odru. Tako je bil tudi finančni uspeh gotovo dober in po č. g. župniku obljubljeni javni obračun utegne pokazati znaten prebitek za farno cerkev. Kulturni uspeh prireditve pa je vsekakor edinstven in bo nemara pripomogel, da bomo v letih res spet videli Zalo na šentjakobskem odru. Šentjakobskim igralcem in igralkam in vsem njihovim skritim sotrudnikom — ne nazadnje č. g. Zaletelu kot režiserju — k temu uspehu iskreno čestitamo. — dro.

KOTMARA VES

Izpolnila se nam je dolgoletna želja: dobili smo nov poštni urad, ki je nameščen pri pd. Ledererju in je prav moderno opremljen. Razveselila se ga je tako naša vrla poštarica Mici, kot vsi občani. Ob navzočnosti samega poštnege prezidenta iz Celovca in vaških uradnikov ga je slovesno blagoslovil in predal namenu domači gospod župnik.

Neki paglavec, ki mu je šola trn v peti, pride iz Kotmare vesi domov in škodoželjno pripoveduje, da šolo podirajo in mu jeseni ne bo treba več v šolo. Toda ta po-božna želja se mu ne bo izpolnila, kajti šolo le povečujejo in modernizirajo, da se bo z novim šolskim letom posvetilo ne samo v šoli, ampak — Bog daj — tudi v (tridih) glavah naših bučmanov.

Tudi smrt nas obiskuje: neki zmedeni Celovčan je prišel k nam umirat. Našli smo ga razpadajočega pod Čahorčami ob Dravi in ga tukaj pokopali. — Sredi dela je nesrečno naključje iztrgalo izmed nas gospo Marijo Šlabatnik, pd. Lojzinja v Trabesinjah, staro komaj 54 let. Možu in hčerki naše sožalje!

Tudi škorklja nas letos pridno obiskuje: k Mačku v Preble je prinesla kar 2 otroka naenkrat: Lenceja in Eriko, mladi Jugovi družini pa Franceja. Čestitamo!

dal na nadaljnjo pot, da obišče še druge znanke in sobrate, raztresene širom Koroške.

Prevzvišenemu smo za njegov obisk in pri-srčne besede iz srca hvaležni. Kako drag gost nam je bil in kako ga spoštuje ljudstvo, je pokazal številni obisk iz domače fare in iz okoliških far.

Upajmo, da bi ne bil to njegov zadnji obisk!

Prevzvišenemu pa želimo za nadaljnjo življenjsko pot božjega blagoslova, kot je to v imenu šmihelske fare deklamirala deklara:

*Prevzvišeni, pozdrave prisrčne
fara šmihelska Vam siplje na poti,
pozdrave vdane Vam poklanja,
rojstne fare verni rod.*

*Prihajate k nam iz tujine,
prinašate svoj blagoslov,
da vidite rojake svoje
in Vaš dragi rojstni krov.*

*Po Vašem geslu: križa teža in plačilo,
h Kristusu je naša pot,
pozdravlja rojstna Vas župnija,
tako Vam kliče ves naš rod.*

*Nebo Vas čuvaj, vodi in podpiraj,
Marija Lurška blagoslovljaj Vašo pot,
nad zvezdami, v neskončni večni slavi
plačilo Vaše bodi sam Gospod!*

NEKAJ MISLI IN NASVETOV GLEDE PRODAJE SADJA

Kakovostno sadje - boljša cena

Na Koroškem je letos pričakovati dobro povprečno sadno letino. Medtem ko je potekala letina jagod ugodno in se je dalo prodajati jagode po dobrih cenah, pa so nastopile težave že pri prodaji češenj, kajti opaziti je bilo padec cen in težkoče v prodaji. Kako je to mogoče? Letina je bila letos izredno obilna, kakovost so kvarili deloma le močni nalivi. Če pade beseda „kakovost“, je že označena skoro vsa vrsta težav pri prodaji sadja. Češnje so prišle na trg takšne, kakor so pač bile; nihče jih ni doma sortiral, ampak je prodajal take, ki so bile slabe kakovosti. Zaradi tega češnje niso izgledale bogve kako prikupne in okusne, kar je seveda vplivalo na kupce, ki so se bali, da bodo prehitro gnile. Posledica tega je bila, da je cena padla in da so nastopile težave pri prodaji. Zakaj pa ni bilo mogoče primesti na trg sortiranih češenj, ki bi bile čiste in bi okusno izgledale? Kakovostno neoporečne, dobro izbrane češnje je vsakčas lahko prodati po dobrih cenah.

Drugi primer pa so bila zgodnja jabolka. Prva jabolka potrošniki zelo radi kupujejo, pri čemer imamo na Koroškem še to prednost, da so v tem času pri nas že tujci, ki še pomnožijo število kupcev. Pravih težav v prodaji pravzaprav ne bi smelo biti. Pa vendar so bile. Vzrok za to ni težko najti. Povprečna velikost zgodnjega jabolka mora biti okoli 6 cm in če je na ponudbo v odgovorjajočem in prikupnem stanju, je dobra cena gotova in se ni treba bati, da bi jih ne mogli prodati. Kdor pa si je letos ogledal, kako so na domačih trgih ponujali zgodnja jabolka, ki so bila povprečno velika 3 do 5 cm, obtočena in otisnjena, se seveda ne bo več čudil, zakaj so bile težave v prodaji in čemu se ni dalo doseči za jabolka letos zadovoljive cene.

Čemu ta kritika? Da bo jeseni bolje. Imejmo pred očmi oba prej navedena primera jeseni, ko bomo spravljali in prodajali sadno letino. V Avstriji je letos sicer sadje povsod obrodilo povprečno. Povpreč-

ne letine pa pomenijo pri sedanjem stanju kakovosti v avstrijskem sadjarstvu, da bomo imeli presežek kvalitetno manj vrednega sadja, ki ga bo lahko uporabila samo predelovalna industrija. Istočasno pa so količine namiznega in užitnega sadja še vedno premajhne, da bi mogle zaježiti uvoze, ki jih zahtevajo zastopniki potrošnikov.

Kaj naj torej storimo? Prva zapoved je: obirajmo sadje kar se da skrbno. Ko smo opravili to, zavis prodaja samo še od strogega sortiranja. Zelo važno je, da že pri proizvajalcu dobi sadje odkazano mesto, se pravi, da mora že proizvajalec ločiti sad-

je strogo po kakovostnih skupinah. Sadje kakovosti A in B mora strogo ločiti od sadja kakovosti C. Za sadje kakovosti C se bo že dobilo kupca, saj ga potrebuje predelovalna industrija dobrih količin. Plača ga pa tudi po 40 grošev za kg, kar je še vedno rentabilno. Kakovostno sadje pa vedno najde kupca, ki bo za lep sad rad plačal boljšo ceno, katera bo poplačala trud in delo sadjarja.

Bistveno pri prodaji sadja pa je, da prebrodimo sadno poplavo v oktobru in novembru s kakovostnim sadjem. To pa je mogoče samo, če imamo na zalogi dobro, lepo sadje, ki se drži daljšo dobo. Ko bo povpraševanje po sadju postajalo večje kot pa ponudba, bo še vedno možno preko zadruge ali veletrgovine spraviti v promet po dobrih, zadovoljivih cenah.

Velike ali manjše zaloge živil?

(O primernem skladiščenju in shranjevanju)

Vsem ljudem prav gotovo ni znano, da je treba marsikaj vedeti tudi o shranjevanju živil. Je pač tako, da tudi shranjevanje živil zahteva precej znanja glede sestave in sprememb osnovnih živil pod vplivi temperature, svetlobe, zraka in vlage. Vedeti je tudi treba, kateri škodljivci ogrožajo naša hranila in kako je treba očuvati zaloge pred njimi.

Predvsem moramo spet svetovati našim gospodinjam, naj imajo le manjše zaloge tistih hranil, ki jih morajo kupovati, ker jih ne pridelujejo doma. Dandanes je to lahko zagovarjati, ker so se tudi na deželi izboljšali pogoji nakupovanja in prometa, da prav lahko hitro nabavimo vse, česar nam v gospodinjstvu zmanjka. Pomisliti je pri tem tudi treba, da ima industrija hranil sama interes na tem, da ostanejo hranila čim dalj časa sveža in jih zato pošilja na trg v odgovarjajočih zavitkih. Naj omenimo tu samo zavitke prepečenca, keksov, ovsenih kosmičev, kave in kakava.

Če hočemo vse te stvari pravilno shraniti, se je treba seveda tudi ravnati po navodilih, ki so napisana na zavitkih. „Shrani na hladnem in suhem!“ — „Po uporabi

takoj spet zaprite!“ — „Ne shranjujte ostankov v istem!“ Taka in podobna navodila lahko berete na vseh mogočih konzervah. Napisana so zato, da jih upoštevate! Tudi tista navodila, ki so priložena hladilnikom, je treba skrbno prebrati in se po njih ravnati pri shranjevanju različnih stvari, kajti tudi hladilniki ne morejo za večne čase ohraniti živeža svežega. Različne stvari je treba uvrstiti v različne predele hladilnika.

Odkar poznajo zmrzovanje živil, so se precej omejile stare metode konzerviranja kot n. pr. sušenje in dimljenje. Meso, sadje in zelenjavo mnogokje že shranjujejo v skupnih hladilnicah.

Za shranjevanje krompirja v kletih imamo gotove pripomočke, ki preprečujejo prezgodnje kaljenje krompirja. To so razni praški. Vsaka dobra gospodinja, tudi mestna, mora pa pomisliti, da se krompir najbolje obdrži pri kmetu v zasipnici. Najbolj pametno zato ravna, če si ne nabavi vse zaloge krompirja naenkrat, ampak — tudi če ga nekoliko dražje plača — v zgodnji spomladji še enkrat nabavi svežo zalogo za svojo klet!

Mednarodni vinski sejem v Ljubljani

Med sejmi, ki jih prireja Gospodarsko razstavišče v Ljubljani, si je tudi v zunanjem svetu pridobil velik sloves mednarodni vinski sejem. Udeležba vin iz tujih držav je vedno večja.

Letos bo že IV. sejem, ki se bo vršil v času od 29. avgusta do 7. septembra. Tuji razstavljalci so poslali doslej v Ljubljano že 450 vzorcev svojih najboljših vin. Mednarodna komisija bo letos ocenila okoli 500 vzorcev vin, ki so bila poslana iz 14 držav.

Nič strahu pred sredstvi za zaščito rastlin

S preiskavami na Zveznem zavodu za varstvo rastlin so dognali, da ostanejo na se-dežih tistih kultur, ki jih najbolj intenzivno obdelujejo s kemičnimi preparati (to so sadne plantaže) v najslabšem slučaju popolnoma nepomembne sledi sredstev za varstvo rastlin, če se strogo držijo predpisanih terminov med škropljenjem in obiranjem. Tako važna hranila, kot so sladkor, moka, mast in krompir pa so popolnoma čista, na njih ni niti sledi kemičnih preparatov, ki so jih uporabljali za varstvo rastlin pred škodljivci in boleznimi. Te ugotovitve se popolnoma skladajo z ugotovitvami inozemskih znanstvenikov.

Kemična sredstva za pokončevanje škodljivcev v kmetijstvu so omejena pri nas v Avstriji in v večini drugih držav. Nas določata zakon o varstvu rastlin in določba glede sredstev za varstvo rastlin, da se smejo prodajati samo izdelki, ki so uradno preiskani in je njih prodaja dovoljena. Z dovoljenjem za prodajo takih sredstev je vedno povezana določba, ki jo izda zdravstvena oblast v interesu zdravstvene varnosti. Te določbe se nanašajo ne samo na ravnanje s temi sredstvi, temveč tudi na ukrepe, s katerimi izločijo preostanke zdravju škodljivih kemičnih sredstev na produktih. V bistvu gre tukaj za gotove dobe čakanja med zadnjim škropljenjem in obiranjem. Te dobe so tako odmerjene, da tudi v slučaju neugodnih razmer, n. pr. da nastopi dolgotrajna suša, zadostujejo, da izginijo sumljivi preostanki kemičnih sredstev.

Higijski pomisleki proti kemičnim sredstvom za varstvo rastlin temeljijo v prvi vrsti samo na domnevah, deloma pa tudi na zmotnih predpostavah ali posplošenih poedinih ekstremnih slučajev.

Izbirajmo za naše kraje primerno sadno drevje

(Nadaljevanje in konec)

Ontario (I-V). Sad je debel, zelo ploščat, močno rebrast, prezgodaj obran skoraj brez rdečine, pozno obran do 2/3 površine rdeč z modro prevleko, odporen proti škrlupu, na spomlad zelo dobrega okusa, ko drugih dobrih jabolk ni več. Drevo je zelo rodovitno, zelo občutljivo za pozebo na lesu in torej zahteva tople sončne lege. Zemlja naj bo rodovitna, topla, prenese tudi lažje suhe zemljine ob obilnem gnojenju. Cvet je zelo odporen za mraz in tudi ob slani v cvetenju obilno obrodi. Radi tolkih dobrih lastnosti sadu je sajenje Ontarija na za pozebo odpornem deblotvorcu v zavetnih legah v manjšem obsegu gotovo priporočljivo.

Rumeni Belfer (XII-III) je prvovrstno, debelo, rumeno, visokonastavljeno, rebrasto jabolko, na sončni strani včasih rahlo rdečkasto. Drevo je občutljivo za pozebo na lesu in rak in mora biti cepljeno na za pozebo in rak odporen deblotvorec. Zahteva zavetno lego in dobro zemljo. Ni posebno rodovitna, redno rodi in prinaša lep debel sad in je radi tega priporočljiva.

Starking Delicious (XII-V). Je to ameriška sorta, plod srednje debel, visoko nastavljen, peteroben, ob čašici (muhi) močno rebrast, v celoti temnordeč, srednje kakovosti, menda precej občutljiv za škrlup. Drevo je precej močne rasti in redno rodi in je nezahtevno glede podnebja in zemlje. Je to v naših krajih še popolnoma nepoznana sorta in za poskus gotovo povsod priporočljiva radi celotne izredno temnordeče barve in nezahtevnosti drevesa.

Kanadka (XII-I). Sad je debel, sploščeno okrogel, v splošnem širši kot visok, rebrast, zeleno rumen, s precej raskavim olupom in rjastimi pikami in zvezdicami, samo poredkoma malo bledordečkast, izbornega okusa in radi tega tudi na trgu zelo priljubljen, čeravno ni prikupljive zunanosti. Drevo je močne, široke rasti, zelo občutljivo za pozebo, mora torej biti cepljeno na za pozebo odporen deblotvorec, rabi zavetno lego, dobro zemljo, redno gnojenje in tedaj redno rodi, tudi ob slani v cvetu še nekaj.

Lepi Boskop (XII-IV). Sad je malo podoban Kanadki, debel, bolj visoko nastavljen, zeleno rumeno osnovne barve, večinoma rjavkastorjast, na sončni strani včasih rjavkastordeč, na trgu precej priljubljeno dobro namizno jabolko. Drevo je močne široke rasti, ni zahtevno glede na lego. Zemlja ljubi vlažno. Ker ta sorta sama odvrže odvišne cvetove in plodiče, prinaša precej izenačeno debele kakovostne sadove in ob zadostnem gnojenju skoraj redno vsako leto rodi, razen v letih mraza ob cvetu. Lepi Boskop je po naših krajih že precej razširen in priporočljiv na splošno, izvzemši male vrtove, kjer bi ne imel dosti prostora.

Labudska banana (X-XII), poznojesensko jabolko. Sad je srednje debel, visoko nastavljen, oranžnorumene osnovne barve, po velikem delu površine precej temnordeč, izvrstnega okusa in na trgu zelo iskan in dobro plačan. Drevo je bolj slabe pokončne rasti, za pozebo na lesu občutljivo, mora biti cepljeno na za pozebo odporen deblotvorec, potrebuje zavetno lego, gnojenje in dobro zemljo. Ta sorta je ameriškega izvora, tam imenovana Mother, materno jabolko, našli so jo v Labotski dolini in, ker ima okus in vonj opominjajoč na banane, so jo krstili na Lavantaler Bananenapfel. Sajenje enega ali par drevesc ob danih pogojih je priporočljivo, v večjem številu samo, kjer lahko prodamo več jesenskega sadja.

Sampanjka (XII-V). Sad je samo, če drevo ni prepolno in v dobrih razmerah srednje debel, drugače je droben, belorumen, dostikrat svetlordeče nadahnjeno, zelo ploščat, ker je boljši kot bobovec, je priljubljena sorta za vigne. Drevo je radi zgodnje rodnosti in prirojenosti slabe rasti in se hitro stara. Zahteva boljšo zemljo in gnojenje. Tudi ob mrazu za časa cvetenja še preobilno obrodi.

Garjevič (XII-III). Sad je pičlo srednje-debel, zelo dober, rumenkastobel s prijazno rdečimi lici, zelo priljubljen na trgu, če ni preveč droben in krastav. Za škrlup je v vlažnih letih in dolinskih legah z vlažnim zrakom občutljiv.

Kot gospodarske in industrijske sorte so v jabolčnem izboru imenovane: Veliki bobovec (grosser Bohnapfel), Brünnerling, (Welschbrunner), rdeči triersko vinski jabolko (roter Trierscher Weinapfel), Štajerski zimski mošanekar, (Steir. Winter-Maschanzger), renski zimski Rambur (rhein Winterrambour), Baumanka (Baumanns Renette).

Spravljanje krompirja

Pri spravljanju krompirja z njive je treba posebno paziti, da bodo pobrani vsi gomolji. Še enkrat jih pobremo po odstranitvi zelenja in po branjanju in celo med sledečim oranjem, kajti če to opustimo, bo poginilo prihodnjo pomlad več drugih zelišč in krompirjevih grmičkov. Prav ti posamiči stoječi krompirjevi grmički, na katere navadno nihče ne polaga važnosti, so čisto ležišča za razmnoževanje krompirjevega hrošča in drugih škodljivcev.

Krompirjeve zeli nikar ne sežigajte, ampak jo porabite kot drugo plast za izolacijo krompirjevih zasipnic pred mrazom in po zadostni ohladitvi zasipnice, proti toploti. Razen tega pa so krompirjeve zeli zelo pripravne za pokrivanje travnikov in pašnikov, ki smo jih na novo zasejali.

Prav posebno važno pa je, da pravočasno okisate krompir za krmo, kajti lansko leto

kljub vsem opozorilom niso okisali dovolj krompirja pravočasno za krmo. Posledica je bila, da je imela večina kmetov stroške za zasipanjem krompirja in potem še veliko izgubo krompirja zaradi mraza. Temu pa se je pridružil še padec cen spomlad leta 1958, ki so bile mnogo pod proizvodnimi stroški.

Letina krompirja se bo dala pametno izrabiti le, če bo večja polovica proizvodnje krompirja pokrmljena in sicer od avgusta ali septembra dalje.

Ne pozabite

Prihodnji sejem plemenskih prašičev bo v petek, 29. avgusta ob 10. uri v živinski lo-pi v št. Vidu na Glini. Ugodni pogoji za nakup so dani, ker bo na sejmu 60 merjascev in 30 svinj obeh v deželi rejnih plemen.

Iz ženskega sveta — med ženski svet

Uporaba gospodinjskih strojev

Modernizacija gospodinjstev vedno bolj in bolj prodira v naše domove. Vendar po statistikah, ki so jih objavile ameriške in zahodnoevropske elektrarne, električni gospodinjski stroji niso povsod enako razširjeni. Na sto gospodinjstev pride v Veliki Britaniji 26 električnih štedilnikov, 9 hladilnikov, 22 pralnih strojev in 24 električnih grelcev za vodo (bojlerjev). V Franciji 3 štedilniki, 11 hladilnikov, 12 pralnih strojev in 4 grelci za vodo. V Švici 49 štedilnikov, 14 hladilnikov, 7 pralnih strojev, 45 grelcev za vodo. V Italiji 8 štedilnikov, 2 hladilnika, 1 pralni stroj, 4 bojlerji in v ZDA 31 štedilnikov, 86 hladilnikov, 87 pralnih strojev in 17 električnih grelcev za vodo.

All Our Children - Vsi naši otroci

je naslov knjige dr. Simona Yudkina, v kateri med drugim pravi, da so tudi starši ljudje in govori o pravicah staršev. Nadalje izjavlja, da je nezdrava družina, v kateri nasilno vlada oče ali mati, prav tako in še bolj pa je nezdrava tista, v kateri imajo prvo besedo otroci. In takih družin je čedalje več. V mnogih družinah je prevzela vso od-

govornost za vzgojo otrok mati, medtem ko stoji oče ob strani in je le nekako „ozadje“ družini. Na mater se obračajo člani v časopisih, radijske oddaje in knjige o vzgoji, medtem ko v „moških“ listih in člankih takih nasvetov ni. Vzgoja pa je, po avtorjevem mnenju stvar obeh staršev in družina naj bi bila urejena demokratično. Glede zaposlenih mater pa pravi po izkušnjah v svoji praksi, da so ženske, ki so v službi tudi zunaj doma, velikokrat boljše žene in matere kot tiste, ki so po ves dan zaprte doma in vprežene le — v nikoli do kraja opravljene — gospodinjske dolžnosti.

Iz letnega poročila Organizacije Združenih narodov je razvidno, da živijo povprečno najdalj časa Nizozemci, 71 let moški, 74 let pa ženske. Najkrajšo povprečno življenjsko dobo dosežejo Indijci, komaj 32 let, tako moški kot ženske.

VAJENCA sprejme takoj
CIRIL RUDOLF
KOLARSKI MOJSTER
BISTRICA NAD PLIBERKOM

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

LEV TOLSTOJ:

Pravljica o žganju

Dne 28. avgusta 1828 se je rodil v Jasni Poljani blizu Tule veliki ruski pisatelj, Lev Tolstoj. Pisati je začel že zelo zgodaj in je postal že s svojimi prvimi deli slaven. Svetovno javno mnenje ga je enodušno priznalo za umetnika shakespearske sile, ki nima sebi enakega med svojimi sodobniki. Njegova največja dela so: „Vojna in mir“, „Ana Karenina“ in „Vstajenje“.

Siromašen kmet je šel lepega dne na polje orat. S seboj je vzel samo kos suhega kruha. Skril ga je v grm, zgrabil ročico in veselo pognal konja.

Po dveh urah sta bila kmet in konj že utrujena od napornega dela. Kmet je izpregel konja, da se je mogel pasti na bližnjem travniku, sam pa je stopil h grmu. Iskal je tisti kos kruha, pa ga ni mogel najti. Ko je oral, je prišel mimo vrag. Vzel je kruh, se skril za grm in se veselil, kako se bo kmet jezil, ko ne bo našel kruha. Toda kmet je samo dejal: „Gotovo ga je vzel nekdo, ki je bil lačen!“ Veselega srca se je lačen vrnil na delo.

Peklenšček je bil razočaran. Šel je k svoji mu mojemu vragu in mu povedal, da ni mogel kmeta razjeziti. „Malopridnež!“ je zagrmel vrag nad ubogim peklenščkom. „Če v treh letih ne dobiš kmetove duše, te utopim v vodi!“

Peklenšček se je hudo prestrašil. Premišljal je, kako bi veselega kmeta zapisal peklu. Naposled se je nečesa domislil. Obšel se je v kmečko obleko in šel h kmetu služiti. Ker je kazalo, da bo zaradi suše slaba žetev, je hlapec svetoval kmetu, naj poseje žito v vlažno zemljo. Povsod je bila setev uničena, le kmet in njegov hlapec sta imela tako obilno žetev, da je nista mogla spraviti v shrambo.

Peklenšček v človeški podobi se je zamilil in odvrnil: „Če ga ne moreva pojesti, ga lahko popijeva. Tako ga bova vsaj porabila in se hkrati razveselila.“

Zadnje besede je tiho izgovoril in zaškripal z zobmi.

Naučil je kmeta, kako se iz žita kuha žganje, peklenšček v človeški podobi mu je pomagal s pravim vražjim veseljem. Kmet je pijačo pokusil. Pokušal jo je neprestano, jo pil in pil... Tedaj je skočil zlobni peklenšček k mojemu vragu in mu sporočil: „Kmet je tvoj, ker pije.“

Mojster vrag pa se je hotel o tem sam prepričati. Peklenšček ga je odvedel v kmetovo hišo. Kmet je sedel z županom za mizo pri steklenici žganja. Praznita sta kozarček za kozarček. Kmetova žena jima je točila. Ko je s tresočo se roko žganje razlivala, se je kmet ujezil in zakričal:

„Neroda, pazi vendar, sicer te naučim!“

Mojster vrag pa se je sladko zasmel.

Tedaj je potrkal na vrata berač in poprosil za kosček kruha.

„Vseh lačnih ne morem rediti!“ je zarobantil kmet in mu zaloputnil vrata pred nosom. Mojster vrag si je zvito pomel roke.

Kmeta stačila inčila. Drug drugega sta hvalila in se bahala. Peklenšček pa je rekel mojemu: „Le glej! Zdaj sta kakor lisjaka. Kmalu bosta kakor volka!“ In res! Po hvalisanju sta se začela zbadati. Župan se je razjezil in svojega prijatelja udaril po nosu. Mojster vrag je potrepljal peklenščka po rami: „Ti, modrijan! Gotovo si pripravil to pijačo iz lisičje, volčje in svinjske krvi!“

„O ne,“ je zadovoljno odgovoril peklenšček. „To pijačo si je človek napravil iz vsakdanjega kruha. Lisičja, volčja in svinjska kri niso v pijači, temveč v človeku. Člo-

OČAKARJEV JANEZ

(Nadaljevanje in konec)

„Ne, kamnoli ga ne bomo!“ je odvrnila Jera Kobacajeva. „Potem bi bili zaprti. Za to so postavile. Ampak veste kaj? Pretepimo ga in pa skrijmo mu škornje. Tepen in bos menda vendar ne bo hodil v mesto!“

„Saj je res, Jera ima prav in še prav imenitno jo reže!“ je dejal Čenčanov Miha in se praskal za ušesom, da si ga tam ni nič srbelo. „Kar nadenj!“

Janezova bajta je bila zaprta in o njenem prebivalcu ni bilo ne tiru ne sledu.

„Oježe!“ je zavpila Kobacajeva Jera. „Jo je že popihal! Zdaj pa imamo! V škornjih jo je pobrisal naravnost v Ljubljano! Ali, kadar se vrne! To ga bomo!“

„Dobro si govorila, Jera, ves čas!“ je rekel Čenčanov Miha po kratkem, toda mučnem premišljevanju. „Tisti mernik pšenice ti pa vrnem že drugi teden.“

Pet dni pozneje je okopavala Kobacajeva Jera krompir na njivi. Trudna se je malo vzravnala in pogledala po poti, gubeči se med strmovitve gore. Naenkrat so se ji razširile oči in letela je v vas.

„Janez gre!“ je kričala medpotoma. „Skupaj, ljudje božji! Garjeva ovca gre in ne se škornje v rokali!“

Ko se je prigugal Očakarjev Janez v vas, so bili Telebanovci že vsi skupaj in ga rinili pod lipo na zatožno klop.

„Očakarjev, gredo je to, da si nam ušel,“ ga je nagovorila Kobacajeva Jera s srditim obrazom. „Zdaj se pa zagovarjaj in povej, kaj si uganjal v Ljubljani!“

„Oh, v Ljubljani je vse polno samih čudežev,“ je odgovoril Janez in si brisal pot-

vek se premaguje, dokler je močen. Ko pa se preda moji pijači, se ne more več premagati in živali v njem se sprostijo. Da, da, ljudje bodo pili in tvoja žetev bo obilna!“

Mojster vrag je peklenščka navdušeno objel. Potlej pa je poklical svoje podložnike. Ko so bili vsi zbrani, je pripel modremu peklenščku največje odlikovanje na prsi in vzklil:

„Med vsemi vrati je moj najboljši služabnik — žganje, ki zmaguje s čašo, a za njim pride peklenšček.“

TOLSTOJEV „HADŽI MURAT“ V JUGOSLOVANSKO-ITALIJANSKI PRODUKCIJI

V Rimu so sklenili dogovor italijanski filmski producenti in črnogorsko proizvodno podjetje „Lovčen film“, da bodo v koprodukciji posneli film po Tolstojevi povesti „Hadži Murat“. Film bodo posneli v Budvi, na Ivanovih Koritih in v Reki Črnojeviči. S snemanjem bodo začeli prve dni oktobra.

no čelo z rokavom. „Ljubljanci so čudni ljudje. Ne bodite zatorej preveč sitni, če vam povem kaj takega, kar se vam ne bo zdelo verjetno.“

„Le govori!“ mu je velela Kobacajeva.

„Precej prvo uro sem videl v Ljubljani voz, ki je vozil brez konj in volov ali brez druge priprege kar sam po cesti.“

„Lažeš!“ so vpili vaščani. „Ti, to te bomo!“

„Prav nič ne lažem! Voz je vozil kar sam. Mož na njem je le malo pozvonil, in odfrčal je kakor zlodej. Tako debelo sem zijal“

Na Dolenjskem

Od Trdinovega vrha in Svetega Miklavža v Gorjancih do Save in Kuma valovi dolenjski svet. V gričih se dviga, se v gozdovih Kočevskega Roga izgublja in prehaja na drugi strani umirjeno v Ljubljansko barje in v prestolno mesto. Temna, nerazumljiva Krka zbira potoke iz vse Dolenjske in vrti mlinska kolesa.

Griči niso pusti kot drugod: med vinogradi so posejani hrami in zidanice in na vrhovih kraljujejo v senci starodavnih lip pogosto cerkve. V vznožje gričev se stekajo njive, v dolinah diha široko polje. A tudi v ravnini se naenkrat pšenica, krompir in koruza umakne hrastu, bukvi in gabru.

Zgrajena dvorišča, domačija v sredi, sadovnjak okoli poslopij, konji na cesti, živina na paši, pes-spremljevalec in petelin-gospodar med kokšmi: to je slika dolenjske

kakor zdajle vi, in tri muhe so se mi ujele v usta, mislim, da sem jih prav štel. Precej potem me je poklical mlad mož k sebi v štacuno. Povedal sem mu, da sem Očakarjev Janez s Telebanovega. Čudite se, mi je dejal, da drži voz kar sam po ulicah. Pa to še ni nič takega! Poglejte to! Na to omarico in te rene se lahko pogovarjam z drugimi, ki je na drugem koncu Ljubljane ali celo v Trstu in še dalje. No, nise mi verjel. Pa je pozvonil, se pogovarjal z omarico in dal tudi meni reno na ušesa. In čisto natančno sem slišal, kako me neznan prijatelj zmerja: Očakarjev Janez, ti si velikanski osel! Potem je pritisnil mladi mož na cvek in začele so goreti luči!“

„O ti grdi lažnivec!“ je vpila Kobacajeva Jera in drugi za njo.

„In še to mi je povedal, da je ta luč napeljana naravnost iz pekla, koder je razsvetljava hudo poceni.“

„Ali ste ga slišali, prijatelji in prijateljice!“ je vikala Jera Kobacajeva. „Kaj bi še poslušali take kvante! Dajmo mu jih petnajst po napetih hlačah pa bo mir! Kaj nas bo imel tako nemarno za norca!“

„Lepo govori Jera vsak dan!“ je poudaril Čenčanov Miha. „Dobro jo zna zabeliti, to moram reči, četudi sem ji že vrnil tisti mernik pšenice. Janeza pa le našekajmo.“

Položili so grešnika na klop in Kobacajev Šimen je začel šteti in udrihati s krepkim poudarkom. Prav je štel do devet, nato pa je rekel kar enajst.

„Stojte!“ je zavpil Očakarjev Janez. „To ni nič. Šimen se je ušel. Oha! Goljufati se pa ne dam, saj nisem neumen! Začnimo od konca! Štel bom pa sam, da se spet ne opeharite!“

Vsi so bili zadovoljni s tem modrim predlogom in potemtakem jih je prejel Očakarjev Janez petindvajset namesto petnajst.

Pa saj srce ni bilo tisto, kar ga je bolelo.

JULES VERNE:

40

Potovanje na Luna*)

— Zdi se mi, moji vrli poslušalci, da vas nisem prepričal, je povzel s prijaznim nasmeškom. No, bomo pa stvar malo preudarili. Veste, koliko časa bi porabil brzovlak za vožnjo na luno? 300 dni. Nič več, kaj pa je 86.000 milj dolga proga? Niti ne devetkratni obseg zemlje in vsi količniki razgibani mornarji in potniki so prepotovali v svojem življenju večjo razdaljo. Pomislite, da bom na potu samo 97 ur. Kajne, domišljujete si, da je luna od zemlje zelo oddaljena in da je treba dvakrat premisliti, preden tvegaš tako potovanje! Kaj pa bi potem rekli, če bi bilo treba potovati na Neptun, ki se suče 1147 milijonov milj daleč okrog sonca! To potovanje bi si moglo privoščiti le malo ljudi, pa če bi tudi stalo samo pet soldov za kilometer. Niti baron Rotschild s svojo milijardo ne bi mogel plačati vozovnice in če ne bi plačal 147 milijonov, bi moral ostati lepo na zemlji!

Ta način dokazovanja je množici zelo ugajal; sicer pa je bil Michel Ardan zdaj v svojem elementu in se je pognal na to področje s silnim zaletom; čutil je, da ga vsi željno poslušajo in je povzel s čudovito samozavestjo:

— Ampak prijatelji dragi, ta razdalja od Neptuna do sonca ni še nič v primeri z raz-

daljo zvezd; kajti če bi hoteli preračunavati razdaljo teh nebesnih teles, bi se morali spustiti v take številke, da bi nam kar oči jemalo. Pri tisti kalkulaciji ima najmanjše število devet števil. Za računsko enoto je treba vzeti milijardo. Oprostite mi, da sem se tega vprašanja takó oklenil, je pa tako zanimivo, da kar sapa zastaja. Poslušajte in sami presodite! Centavrova alfa je oddaljena od nas 41.000 milijard kilometrov, druge zvezde pa na tisoče in na milijone in na milijarde milijard kilometrov! Pa naj me še kdo pride dolgočasiti z razdaljo, ki loči planete od sonca! In naj trdi, da je ta razdalja resnična! Zmota! Prevara čutov! Veste, kaj mislim jaz o svetu, ki se začne pri soncu in konča pri Neptunu? Bi radi poznali mojo teorijo? Zelo preprosta je! Zame je sončni sistem eno samo telo: planeti, ki ga sestavljajo, se stikajo, dotikajo, privlačujejo in prostor med njimi je prostor, ki loči molekule najgostejših kovin, srebra, železa ali platinel. Zato imam pravico trditi in ponavljam s takim prepričanjem, da se ga boste vsi navzeli:

— Razdalja je sama prazna beseda. Razdalje ni!

— Dobro se je odrezal! Živio! so zaklicali zborovalci ko en sam mož, tako so jih elektrizirale govornikove kretnje, poudarki in njegove smeje zamisli.

— Ne! je zavpil J. T. Maston glasneje kakor vsi drugi. Razdalje ni!

Pri tem je tako navdušeno mahal in se

poganjal kvišku z vsem telesom, ki ga je le delno in težko obvladal, da bi bil kmalu padel z odra na zemljo. Pa se je le še ulovil in izognil padcu, ki bi mu bil silovito in temeljito dokazal, da razdalja ni prazna beseda. Potem je privlačni govornik nadaljeval.

— Prijatelj! je dejal Michel Ardan. Mislim, da je to vprašanje zdaj rešeno. Če vas nisem vseh prepričal, je tega krivo moje preveč boječe in slabotno dokazovanje; pozna se mi, da nimam zadostne teoretične priprave. Naj bo že kakor koli, ponavljam vam, da razdalja od zemlje do lune res ne pomeni veliko in ne zasluži, da bi se resen duh ukvarjal z njo. Zato mislim, da dogodkov ne prehitvam preveč, če rečem, da bomo kmalu začeli graditi vlake — izstrelke, v katerih bomo lahko udobno potovali z zemlje na luno. V teh vlakih se ne bo treba bati udarcev, pretreslajev in iztirjenj, na cilj bodo dospeli hitro, brez sopihanja in v ravni črti, oziroma „tako kakor čebele lete“, da uporabim izraz vaših farmerjev. Preden bo minilo 20 let, bo polovico zemljanov že obiskalo luno!

— Živel Michel Ardan! so klicali tudi najbolj nejeverni poslušalci.

— Živel Barbicane! je ponižno odgovoril Ardan.

Temu priznanju prvemu pobudniku poskuša so začeli vsi ploskati.

— Zdaj pa, prijatelji moji, je povzel Michel Ardan, če bi me radi kaj vprašali, bo-

ste tako revo kakor sem jaz, spravili sicer v zadrego, odgovoril bom pa le.

Dotlej je moral biti predsednik „Topniškega kluba“ zelo zadovoljen, da se je razpravljanje zasukalo v tako smer. Saj je šlo za tiste spekulativne teorije, v katerih se je Michel Ardan z zanosom svoje žive domišljije odlično izkazal. Treba je bilo torej preprečiti, da ne bi bil primoran iztiriti k praktičnim vprašanjem, v katerih se najbrž ne bi tako dobro odrezal. Zato se je Barbicane brž oglašil in vprašal svojega novega prijatelja, če misli, da so na lufi ali na planetih ljudje.

— Pred veliko vprašanje si me postavil, moj dragi predsednik, je odvrnil in se nasmešnil; vendar, če se ne motim, so na to vprašanje veliki duhovi — kakor Plutarh, Swedenborg, Bernardin de Saint-Pierre in še mnogo drugih odgovorili z „da“. S stališča naravne filozofije bi jim skoraj pritril; dejal bi, da na tem svetu ni nobena stvar nepotrebna in dodal bi še to, da če na svetovih v vseмирju ljudje sploh lahko žive, potem so ti svetovi ali obljudeni ali so bili obljudeni ali pa bodo obljudeni.

— Prav dobro! so vzklile prve vrste poslušalcev, katerih mnenje je bilo za zadnje vrste obvezno.

— Bolj logično in pravilno se na to vprašanje ne da odgovoriti, je rekel predsednik „Topniškega kluba“. Vprašanje je treba torej postaviti takole: „Ali je na drugih svetovih življenje mogoče?“ Jaz mislim, da je. (Dalje prihodnjič)

OBIŠČITE JESENSKI SEJEM V PLIBERKU 31. AVG. — 1. SEPT. 1958

Tudi letos je veliko zanimanje po vsej Podjuni in še preko njenih mej za PLIBERŠKI SEJEM, ki bo tokrat izjemoma v nedeljo, 31. avgusta, in 1. septembra. Če nam bo še sv. Peter naklonjen in nam bo dal lepo vreme, je uspeh sejma zagotovljen.

Sicer smo postali zaradi celovskega vele-sejma že nekoliko razvajeni, a kljub temu je Pliberški sejem posebno za Podjunčane ena najbolj privlačnih vsakoletnih prireditelj, saj se letos ponavlja že 565-let.

V nedeljo pridejo na sejem iz bolj oddaljenih krajev in rekli bi, da je bolj kra-

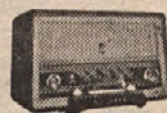
marški, dočim je ponedeljek namenjen pretežno živinski trgovini. Mladina, pa tudi drugi so že dalj časa varčevali z denarjem, da si bodo mogli kupiti kaj koristnega za sebe, za hišo in za poljedelstvo oziroma za obrt.

Seveda pa tudi ne bo manjkalo razvedrila, zabave, vrtljakov in gugalnic, tako da bo lahko vsak prišel na svoj račun. Da bodo čevljarji tudi po sejmu imeli dovolj dela, zato bo poskrbelo več plesišč s svojimi muzikanti, ki nam bodo nudili dovolj poskočnih meodij.

Ob obisku Pliberškega sejma priporočamo našim bralcem in obiskovalcem, da si ogledajo in nabavijo zaželeno blago in stroje ter ostale potrebščine zlasti v trgovinah in pri razstavljalcih, ki oglašajo v našem listu in ki jih omenjamo na drugem mestu današnje številke lista.

RADIO - ELEKTRO STROKOVNA TRGOVINA

Ludwig
Humitseh

Delavnica za popravila
Bleiburg-Pliberk, Kumeschgasse 6

OPEKARNA PLIBERK — BLEIBURG

Lastnik:

Johann Krausler

DRVEŠA VES (Ebersdorf) pri PLIBERKU
Telefon 234

Izdelujemo:

- ZIDAKE
- VOTLE ZIDAKE, 5-kratne
- VOTLE ZIDAKE, 4-kratne
- ZIDAKE ZA VMESNE STENE
- PEČNICE, ZLEBNIKE

Dobavljamo prvovrstno opeko po najnižjih dnevnih cenah ter zagotavljamo svojim odjemalcem najboljšo postrežbo

Kupujte in naročujte pri trgovcih in tvrdkah, ki oglašujejo v našem listu!

Kaufhaus

STEFITZ

se priporoča na stojnici na sejmišču in v trgovini, ki je ves dan odprta

VSE kupuje spet v trgovini STEFITZ

Blazine z vzmetnim jedrom, 1 leto garancije, S 450.—

Ostanki po kilogramu, 1 kg od S 10.— dalje

Posteljina iz lastne delavnice:

Prevleke za pernice S 54.—

Vzglavne blazine od S 12.— naprej

Odeje (prešite) od S 98.— naprej

Moške obleke od S 250.— naprej

Ferdinand

STEFITZ

Bleiburg-Pliberk 10.-Oktoberstr. 32 in na sejmišču

Obiščite razstavo

**v GOSPODARSTVU
GOSPODINJSTVU
in TEHNIKI**

na pliberškem sejmu
pri domači tvrdki

Johan
Lamšek

ŠT. LIPŠ (Tihaja 2).
p. Dobrla ves, Koroška

KINOPROGRAM

Sobota, 30. 8.: ob 19. in 21. uri.

Nedelja, 31. 8.: ob 16., 18. in 20. uri

Ponedeljek, 1. 9.: ob 20. uri.

„DIE PRINZESSIN VON ST. WOLFGANG“
Barvni film! Za mladino!

Josef Reiter's Erben
ŽAGA — TRGOVINA Z LESOM IN IZVOZ LESA
PLIBERK - BLEIBURG

Telefon 223

Vse poljedelske stroje, radio, električne živalne stroje nudi najugodnejše

MAX TRAUN

PLIBERK — BLEIBURG

Brata **OPETNIK** Pliberk

Krojač

Krojaštvo za moške in ženske obleke. Velika zaloga cenenejšega najfinejšega blaga. — Bogata izbira

Čevljar

Velika zaloga štrpavnih in luksuznih čevljev po zelo ugodnih cenah. — Solidna in hitra popravila

VSAK OBISKOVALEC PLIBERŠKEGA SEJMA bo pil **SCHLOSSBRÄU-PIVO!**

MNOGO IZREDNIH PONUDB!

Vse kar rabite, po tako nizkih cenah kot še nikoli

v trgovski hiši KRAUT Pliberk - Bleiburg

Na sejmsko nedeljo je trgovina odprta ves dan. Na sejmu imamo stojnice! Pogledajte na naše letake!

URARSKI MOJSTER

Fritz
Medwed

PLIBERK — BLEIBURG, KOROŠKA
Telefon 277

Ure vseh vrst, zlasti, srebrni in nepristni okraski, vsakovrstne optične predmete, foto-potrebščine, dobavitelj bolniških blagajin za očala

Kadar pridemo v PLIBERK, obiščimo gostilno „BRUCKENWIRT“, v Šmihelu pa gostilno SERZER

gostilničarka

Milka Mlinar

Prijazna postrežba — dobre kvalitete!

Obiščite ob pliberškem sejmu

TRGOVSKO HIŠO **Herzele**
BLEIBURG - PLIBERK

Največja izbira vseh vrst blaga za moške in damske obleke, konfekcija in specerija

TESARSKI MOJSTER

IGNAC KOREN

DVOR PRI PLIBERKU

se priporoča za vsa tesarska dela

Anton Mader's Nachf.

PLIBERK — BLEIBURG

Vse za šolo, zvezke, knjige — molitvenike — pisarniške potrebščine — ročne torbe — aktovke

KROJASKI MOJSTER

Jernej Friedrich

ŠMIHEL NAD PLIBERKOM
se priporoča za izdelavo oblek, razne vrste blaga na zalogi. — Izdelam kvaliteto! — Cene solidne!

Stavbeno in pohištveno mizarstvo se priporoča

Leitgeb Anzej

ŠMIHEL NAD PLIBERKOM
Izredna kvaliteta! — Cene zmerne!

Vsem poljedelcem:

Pod najugodnejšimi pogoji vam dostavljam vse kmetijske proizvode, tudi umetna gnojila in semena
Zamenjujem moko za žito

Fa. KARL FERRA

KMETIJSKI PROIZVODI PLIBERK - BLEIBURG Podružnica Postgasse 13

POLETNA RAZPRODAJA

samo še do 6. septembra

Damske nogavičke (Soketts)	4.50
Damske nogavičke s krožnim vzorcem (pisane)	12.-
Damske hlače, umetna svila	6.50
Damske garniture	15.80
Damska spodnja krila	18.-
Damski puli	25.-
Damske vestje	38.-
Damski puliji, tričetrtinski rokavi	38.-
Damske bluze iz popelina	od 40.-
Damska krila, rožasta	od 40.-
Damske obleke, kreton	od 65.-
Damski plašči iz popelina	180.-
Damski plašči iz ripsa, podloženi	250.-
Damski paletoji	318.-
Damske kratke hlače iz popelina	49.-
Damske kopalne obleke, kreton	66.-
Damske kopalne obleke, popelin	98.-

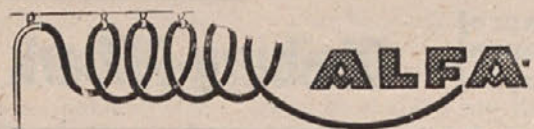
Damske kopalne obleke, lastex	179.-
Damski in moški kopalni plašči	280.-
Damske kožnate rokavice (se dajo prati)	39.-
Moške nogavičke (soketts)	4.50
Moške podkolenke	18.-
Moške podkolenke, („kräusel“)	26.-
Moške majice	15.-
Moške srajce iz cefirja	30.-
Moške srajce iz cefirja, dolgi rokavi	40.-
Moške srajce iz popelina, ostanek	50.-
Moške hlače iz močnega blaga	50.-
Moške dolge hlače iz popelina	110.-
Moške hlače iz gabardina	145.-
Vistra blagovi za obleke	7.-
Popelin za obleke	11.-
Cottenette	11.-

Dopelin plašči, poletne obleke
in kopalne obleke

po do **50%**
znižanih cenah

WARENHAUS
BRUNNER
KLAGENFURT

tega mora imeti vsak!

MALI STROJ ZA MOLZO

MODELL
Perfekt

- Za obrate z največ 5 kravami.
- Hitra montaža zaradi gibljive vakuum cevke.
- Nova konstrukcija po nizki ceni, a vendar svetovno znane ALFA-kakovosti.

Zahtevajte prospekte!

AKTIENGESELLSCHAFT
ALFA - SEPARATOR
WIEN XII/82, WIENERBERGSTRASSE 31 - TEL. 54 46 11

ALFA molzne aparate in nadomestne dele za molzne stroje pri

HANS WERNIG

KLAGENFURT, Paulitschgasse - Prosenhof

Mnoga presenečenja **BLAGO - PERILO** po globoko znižanih cenah le pri ostankih!
8 dni še v POLETNI RAZPRODAJI pri

KLAGENFURT **L. MAURER** ALTER PLATZ 35

Vse za šolo

na drobno in debelo kupite ugodno pri

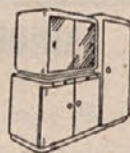
Josef Adlassnig

trgovina s papirjem

KLAGENFURT, 8.-MAI-STRASSE 7

Kraj, kjer kupujete opravo za spalnice, dnevne sobe, kuhinje, oblaženo pohištvo, žimnice:

**Rudolf
Slama**

KLAGENFURT, St. Veiter Strasse 15 und
Sponheimer Stasse 16

Ugodno odplačilo na obroke; tudi zamenjava za uporabi les je možna. Brezplačna dostava z avtomobilom.

Odkar so uvedli tudi v Avstriji televizijske oddaje, so prodali že 35.000 televizijskih aparatov. Industrija upa, da bo prodala do konca tega leta še nadaljnjih 50.000 aparatov. Za leto 1959 računajo s prodajo najmanj 80.000 televizijskih aparatov, do čim jih hočejo spraviti v promet leta 1960 že 100.000.

Vse za šolo iz ene roke

ŠOLSKE KNJIGE, ŠOLSKE ZVEZKE, RISALNI MATERIAL IN PO-
DOBNO, V NAJBOGATEJŠI IZBIRI V KNJIGARNI IN PAPIRNICI

„Cacinthia“

DRUŽBA SV. JOŽEFA

KLAGENFURT, Völkermarkter Ring 26 - Tel. 36-51

Podružnice:

KLAGENFURT, Sternallee 5
KÜTSCHACH v Ziljski dolini
ST. VID ob Glini
WOLFSBERG

Sončna očala - Sonnenbrillen

OPTIKER SEKERKA
KLAGENFURT, 10.-OKTOBER-STR.

Vsa sadna drevesca — jabolčna do 20% cenejša kot drugod — vam

dostavi domača drevesnica ing. Marko Polzer, pd. Vazar, p. St. Veit i. Jauntal.

Zanesljivo katoliško dekle za najmoderneje opremljeno gospodinjstvo na Dunaju iščemo za september. Dobro plačilo in prijazno

ravnjanje. Ponudbe na upravo lista pod značko „Zanesljiva“.

Naprodaj kmetija z zelo lepo in ugodno lego južno od Drave, s posebnim sezonskim dohodkom. Več se poizve na upravi Našega tednika pod značko „Ugodna prilika“.

Kranjski kvintet

VINO

KAVA

PEČENE RIBE

na pliberškem sejmu pri **BREZNIKU**